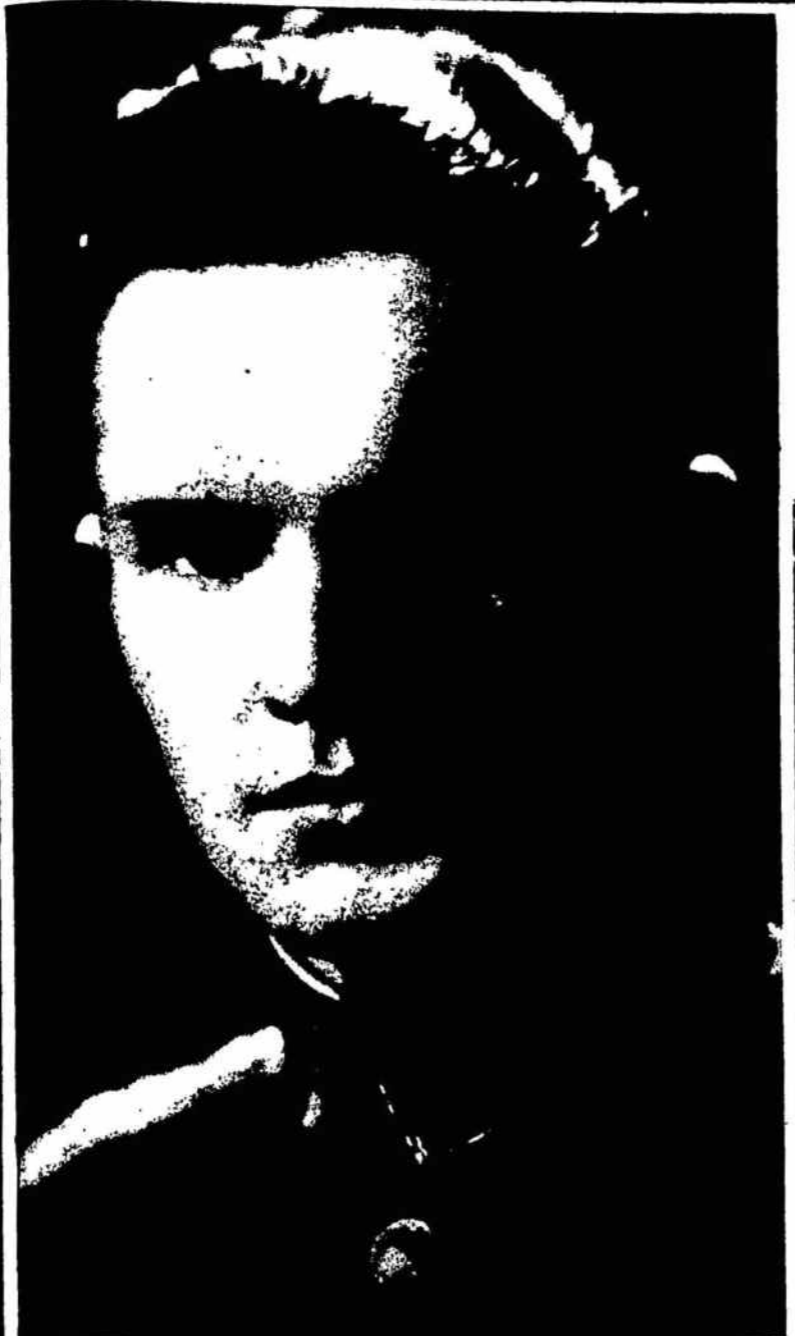

KARMS

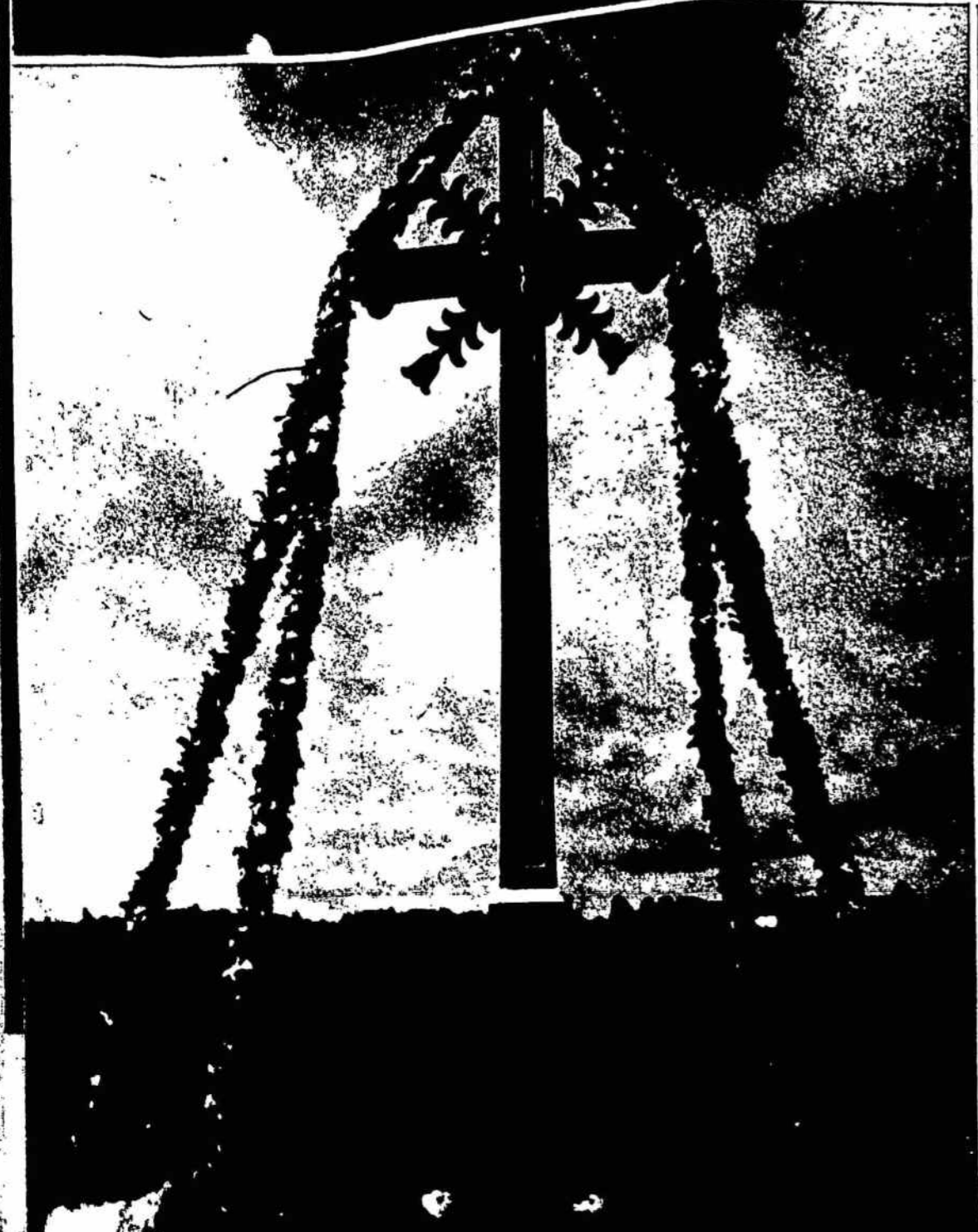
19

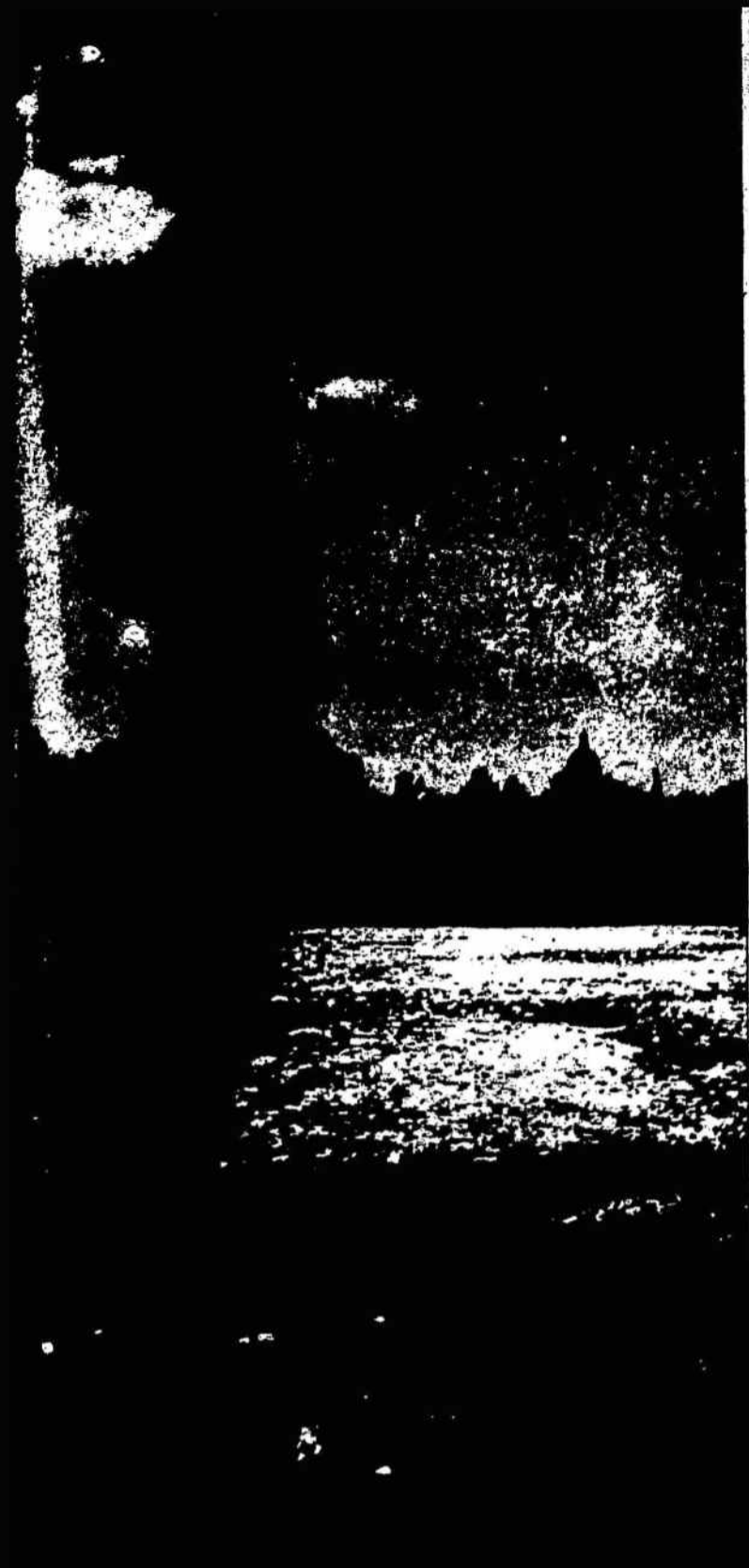

1940

Viršuj kairėje: Darbo Rūmų Teatro atidarymas Kaune, *Iz. Gірčio nuotr.* — Dešinėje: Vilniaus katedros kolonada pavasario saulėje, *Stasiškio nuotr.* — Žemiau: Už rašinius „Karyje“ 1939 m. laimėję premijas: kpt. Čerka ir kpt. Noreika. — Išvykstančių atsarginių atsisveikinimas. — Sekminėms papuoštas kryžius, *B. Buračo nuotr.* — Mūsų motutės sengalvėlės

Pavasario rytas, P. Rimkūno nuotr.

Mūsų priešlėktuvininkai į lauko pratimus, Vyta. Maželio nuotr.

PAVASARIO NUOTAIKA

Laukuose nusikvatojo pavasaris, kuris žadina keltis žemę iš gilaus miego. Žemė bunda, saulės spindulių glamonėjama. Palengva keliasi, nutraukydama sunkias žiemos nelaisvės grandines. Bunda ir visa prigimtis. Baisūs šios žiemos šalčiai visus išsvargino. Visi išsiilgo laisviau pakvėpuoti, atsidusti. Niūri žiemos nuotaika dingsta. Prigimtis kratosi žiemos tinginio, stagnacijos. Juokiasi saulė, džiaugiasi visa gamta, švesdama prisikėlimo šventę.

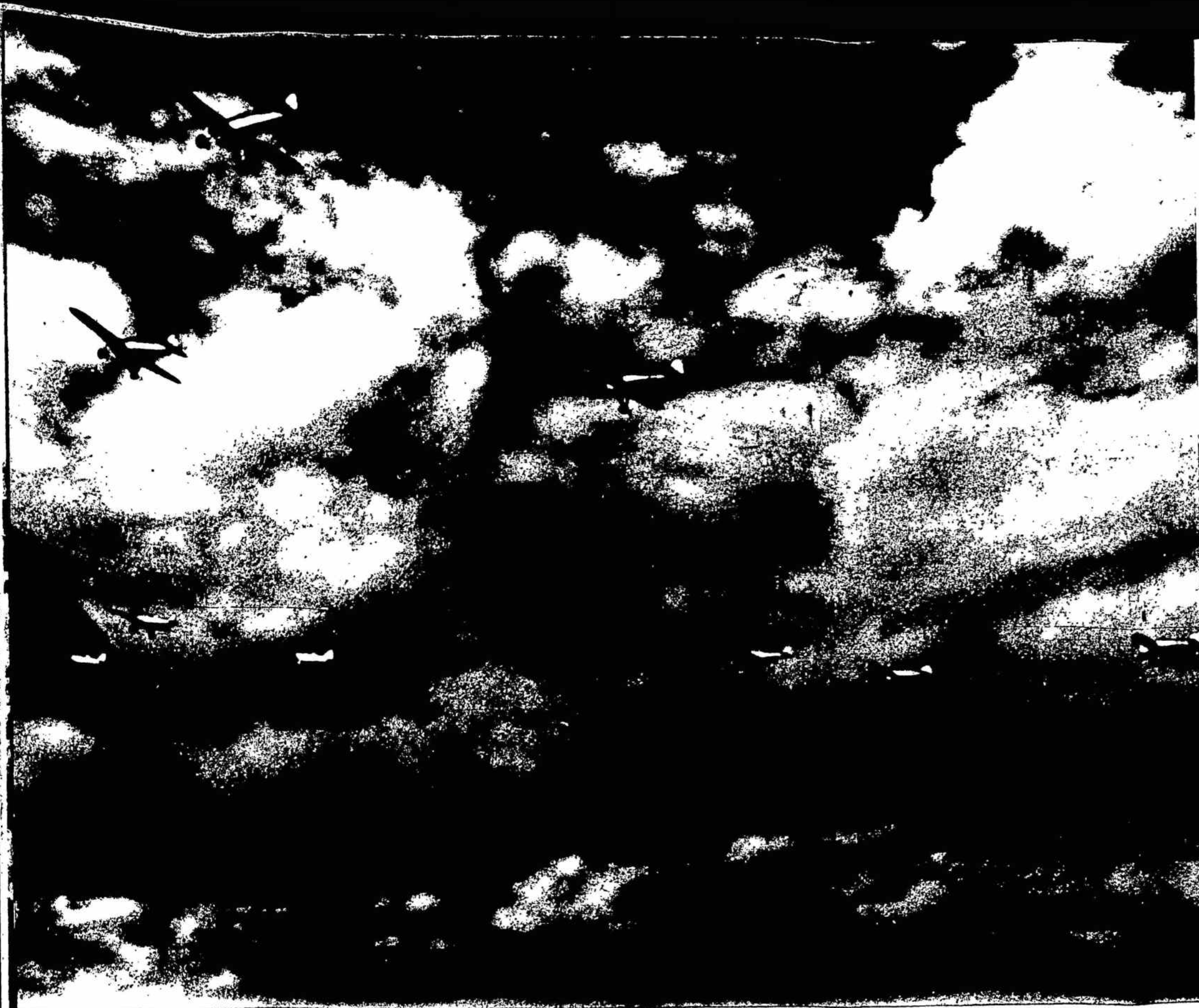
Gyvenkim ir mes pavasariu. Te visa mūsų prigimtis veržiasi į saulę nuo niūrių minčių, prislėgtos nuotaikos, žemės purvų. Ko liūdėti? Ko nusiminti, nes ir taip daug vargo ir ašarų išplėsia likimas. Nusiminimas — nuodai, kurie ne palengvina vargų, bet dar labiau į juos gramsdina. Gera nuotaika, šypsantis veidas, žygio daina tevainikuoja mūsų gretas, nes su mumis žengia pavasaris. Optimizmas tebūnie mūsų vadovas, nes nėra to blogo, kuris neišėtų į gerą. Labai kurjoziška, tragikomiška, jei kareivis yra blogos nuotaikos valdinys, kurio veidą šešėlis dengia. Kur paniūrimas, ten ir nuodėmės sėkla. Tik gryna sąžinė gali kūdikiškai džiaugtis. Liūdnos gretos, lydimos pesimizmo, neskina pergales laurų. Jie nepasitiki savomis jėgomis, amžinai aimanuoja, skundžiasi, niurna. Tokios gretos lūžta po pirmųjų nepasisekimų. Žuvo nuotaika — žuvo laimėjimas. Tik pavasariškos saulės šypsniu ir karingumu nusiteikę žygiavo mūsų savanoriai prieš gausesnį

priešą, nors ir menkai buvo ginkluoti. Tik jų nenugalimas optimizmas, gera nuotaika įrašė gražius laimėjimus į mūsų istorijos lapus Radviliškio, Širvintų, Giedraičių laukuose. Savanoriai buvo pavasario vaikai ir nešė mūsų valstybei atgijimą — pavasarį. Mūsų žemė atgijo gyventi, kurti amžiną pavasarį laisvuose laukuose. Nyksta vargas, skurdas, o žengiam dieną iš dienos laimėdami, iškovodami didesnius laimėjimus įvairiose srityse, nes su mumis žengia pavasario saulė, kuri bėga iš debesų ir miglų.

Ši graži nuotaika, šis gilus tikėjimas, kurį mums paliko savanoris, atnešęs mūsų tautai pavasarį, turi iš mūsų gretų neišnykti. Jis mus turi lydėti, nes kas tiki pergale, tas jau yra nugalėjęs baisųjį priešą baimę ir abejingumą. Mes jauni. Gyvename gyvenimo pavasarį. Jėgos veržiasi, daina sklinda iš lūpų, juokas žydi, sveikata ir grožis mūsų draugai. Ko husiminti? Jaunystė ir pavasaris, o su jais džiaugsmas, gera nuotaika, daina ir veržimasis kuo geriausiai atlikti savo prievolę. Nugalėkime save, savo blogą nuotaiką, nepasitenkinimą, nes kareivis niūrus pesimistas yra karinio gyvenimo stabdis. Jei kas jaučiam neturi pavasario skaidrumo ir kovos nuotaikos, slaptai išstremkim tai iš savo prigimties, kad neliktumėme jaunais seniais, kurie jokių idealų ir siekimų neturi.

Todėl karių gretos turi būti lydimos pavasario saulės, kuri gaivina, kuria, budina, kovoja ir laimi.

R. M.

Su pavasariu

Leonardas Matuzevičius

Jau pavasaris pievoj, padangėj,
Tuoį mūs kraštas žiedais išsipoš.
Tuoį sesulės daržely pas langą
Žalumynai margai sužaliuos.

Tvino upės, pakrantes užlejo
Su pavasariu jaunu, žaliu,
Ir kariai pro gimtines savasias
Pražygiuoja laukais ir keliu.

Su pavasariu žemė nušvitus
Upėm ūžė — praėjo ledai —
Taip ir jie su jėga dinamito
Mūs narsieji Tėvynės kariai!

Kaip ledai tiltus verčia ir griauna,
Verčia žemę upelių krantuos —
Sutartinę dainuodami šaunią
Vyrai tolsta Tėvynės laukuos.

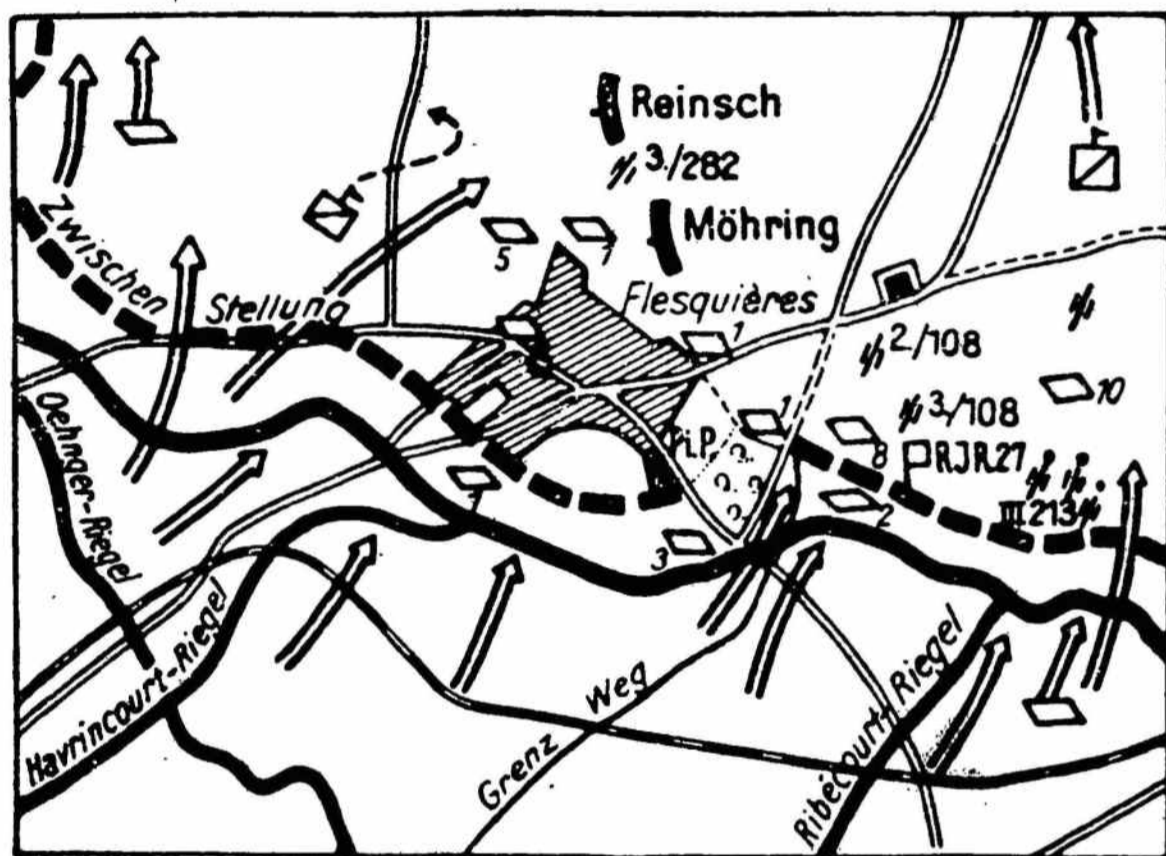
*Ginkluoti Lietuvos vyrai budį padangėje ir laukuose,
saugodami mūsų gimtąją žemę*

Bunikio, Babicko ir Maželio nuotr.

PRIEŠŠARVINĖS APSAUGOS ATSIKIDIMAS

Vokiečių žurnale „Die Panzertruppe“ 1940 m. Nr. 1 atpausdintas įdomus straipsnelis iš Didžiojo karo laikų, kuriame aprašomos pirmosios kautynės, dalyvaujant tankams. Tai buvo 1917 m. lapkričio 20 d. ties Cambrai. Ten sąjungininkai prieš vokiečius panaudojo ištisą tankų masę, bet neišnaudojo, kaip reikiant, pasisekimo. Tuo būdu vokiečiai, nors ir neturėdami specialių prieštankinių priemonių, sėkmingai priešinosi naujam ginklui, padarydami net žymių nuostolių.

Minimą dieną, artilerijos ugnies ir dirbtinio rūko priedangoje, anglų tankų masė daugelyje vietų lengvai peržengė vokiečių pozicijas. Įsiskverbę į gilumą, tankai naikino atsparos punktus, pūdami juos iš šonų ir iš užpakalio. Vokiečių frontas ištaisais kilometrais platumon ir gilumon buvo sunaikintas. Dalis vokiečių karių buvo tankų sunaikinta, kiti apimti panikos išbėgiojo, o dar kiti, kurie šalčiau ir sveikiau galvojo, ryžosi priešintis šiems, iš pažiūros nenugalimiems, plieniniams milžinams. Ir taip saujelė pasiryžėlių vokiečių karių visiems laikams parodė kelią, kaip galima ir be specialių ginklų sėkmingai kovoti ir įveikti stiprius šarvuotųjų puolimus.

Šių tankų puolimo metu vokiečiai teatsilaikė tik vienoje vietoje — ties Flesquières, kaimu, kur vokiečių mjr. Krebs vadovybėje susirinko apie 600 vyrų iš pėstininkų, artilerininkų, pionierių ir lendvaristų (senesnio amžiaus atsarginių) ir apie vieną parą (iki XI. 21 d. priešpiečių) sėkmingai kovojo.

Jie tegalėjo atsilaikyti ne tik dėl savo narsumo, bet ir dėl to, kad:

- 1) majoras Krebs puikiai panaudojo vietovę gintis nuo tankų,
- 2) 600 įvairių ginklų rūšių vyrų vartojo visokias, kokias tik galima sugalvoti, priemones prieš tankus ir
- 3) Flesquières artilerininkai gali drąsiai vadintis pirmaisiais „šarvuotųjų naikintojais“, kaip šiandien yra vadinami prieššarviniai pabūklai, nes jie tankus naikino šaudydami iš lauko pabūklų, tiesiu taikymu, t. y. taip, kaip šiandieną daro prieššarvininkai.

Kadangi šie trys dalykai yra laikomi prieššarvinės apsaugos pagrindais ir jie čia pirmą kartą panaudoti, tai pravartu juos panagrinti giliau.

1) Majoras Krebs greitai suprato, kad ginantis nuo tankų — vietovė turi labai didelės reikšmės. Jis savo vyrus surinko iš atviro lauko ir iš sviedinių suardytų apkasų, kur tankai juos lengvai galėjo sutrinti, ir sutalpino Flesquières kaimo aukštumoje, apsodintoje sodu. Arti prie savo uždangų prisileisdami tankus, ir išnaudodami jų dėl netobulos tuometinės konstrukcijos didelius nešaudomus plotus (tankai buvo angliški „Mark IV“), sėkmingai kovėsi. Anglų tankai šiomis aplinkybėmis, dėl medžių ir trobesių, negalėjo naudotis pilnu savo pereinamumu. Taigi ši mjr. Krebs 600 vyrų rinktinė pirmą kartą prieš šarvuotuosius panaudojo tinkamai vietovę, o patį Flesquières kaimą užbarikadavo taip, kad ši vieta buvo tankams sunkiai pereinama. Šis pavyzdys labai gyvas yra ir šiandieną, nes bet kokios vietovės są-

moningas prieštankinis išnaudojimas labai apsunkina puolančiųjų tankų veiklą, o besiginantieji tuo pačiu sustiprina savo pozicijas.

2) Šiandien žinome, kad prieštankinė apsauga negali būti vienos kurios specialios ginklo rūšies reikalas, o yra visų ginklų rūšių uždavinys. Ginantis nuo tankų, įvairios ginklų rūšys (artilėja, priešlėktuvinė artilėja, visų rūšių lėktuvai, pionieriai su savo kliūtimis ir prieštankinėmis minomis ir, nelygu aplinkybės, kulkosvaidžiai, pėstininkų patrankos ir net savo tankai) turi naikinti judrųjį priešą ginklą — puolančius tankus.

Mjr. Krebs rinktinė pirmą kartą parodė šiandien iš pagrindų išmokstamą „visų ginklų prieštankinę apsaugą“. Vokiečių autorius Eisgnuber savo veikale „Achtung Tanks“ (dėmesio, tankai) sako: „Jie įtaisė ir improvizavo pirmutines Didžiojo karo tankų žabangas. Jie perkasė kaimo gatves grioviais ir juos užmaskavo... Jie padėjo gatvėse po kelias surištas rankines granatas, o patys pasislėpė laikė virvutės galą rankose — tai buvo pirmos prieštankinės minos... Jie šaudė iš kulkosvaidžių pro rūšių angas į tankų sekimo plyšius; šaudė iš granatsvaidžių ir lengvųjų minosvaidžių, paguldytų ant smėlio maišų lėkščiaja ugnimi į tankų sienas. Jie atsigabeno lauko patrankas, kurių tarnybos buvo žuvusios, ir pasistatė jas už kliūčių, tiesiu taikymu naikino artėjančius tankus iš 50 m atstumo.“

3) Flesquières prieštankinėje kovoje labai pasižymėjo vokiečių artilerininkai, nes visos baterijos, kurios dar galėjo veikti, ryžtingai šaudė tiesiaja ugnimi. Kovos rezultatus patvirtina dideli tankų nuostoliai. Ypač pasižymėjo viena baterija, kurioje tebuvo likęs gyvas tik vienas karininkas. Jis vieną vieną sunaikino daug tankų, kol pats krito. Tą jo žygį pabrėžė ir anglų kariuomenės vyriausias vadas, maršalas Haig'as.

Šiandien žinome, kad prieš šarvuotuosius, šį naują ginklą, reikia ir naujo, stipraus ir greit pasirengiančio kautis priešingo ginklo — prieštankinio ginklo. Visose kariuomenėse iš pagrindų mokoma prieštankinės apsaugos. Flesquières yra visiems laikams prieštankinės kovos pavyzdys, nes ten yra pirmasis prieštankinės apsaugos bandymas sunkiausiomis aplinkybėmis.

Gen. št. mjr. Kiaulėnas

Priešlėktuvinės orinės minos

Anglų žurnalo „Popular Mechanics“ ir sovietų žurnalo „Nauka i Technika“ 1939 m. 23 nr. duomenimis, nūdien Anglijoje iškilo naujas išradimas, būtent, orinės minos. Įdomu, jog tokios minos pritaikytos oriniam priešui naikinti. Kalbamoji mina, tiksliau — bomba, yra nedidelė, lengva. Tačiau joje telpa ypatingo sprogtamojo pajėgumo medžiaga. Prie kiekvienos to-

kios bombos prikabinamas 1,64 m skersmens balonas, kuris esti pripūstas vandenilio dujų.

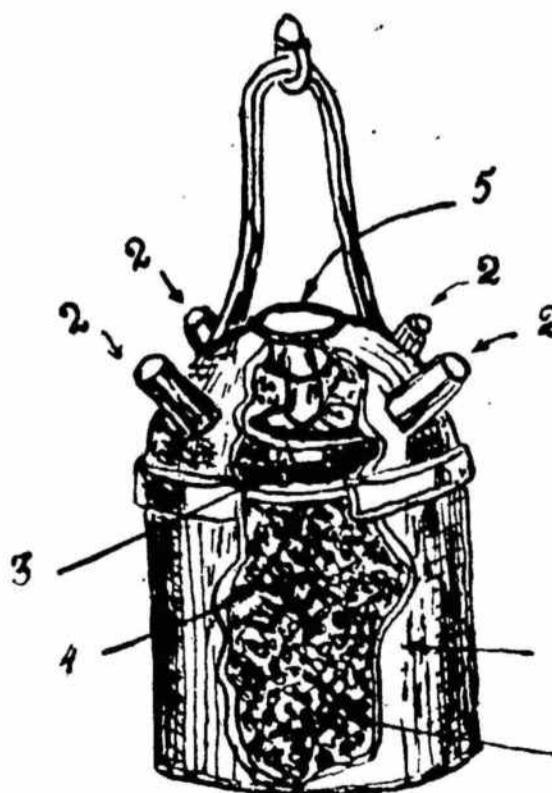
Taigi atvejais, kada kuri vietovė ar karinis objektas gali būti užpultas, atitinkamoms tarnyboms pranešus apie priešą artėjimą, priešlėktuvinės apsaugos daliniai paleidžia į orą šimtus balonų su prie jų prikabinomis bombomis. Bomba pakabinama ant 10 cm ilgumo plonos vielės.

Tokių balonų keliamoji jėga pakankamai didelė, nes su prikabinata bomba pakyla iki 10 kilometrų aukščio. Balono plaukiojimo ore aukštis nustatomas pagal reikalą ir norą.

Tikimasi, jog šis išradimas padarys priešlėktuvinėje apsaugoje tikrą perversmą. Kalbamąją bombą išradėjas vadina „orine mina“, betgi ji yra nedidelė ir mažo svorio, todėl čia vadiname — bombos vardu. Kadangi balonų ir bombų savikainė nėra aukšta, tad manoma, jog anglai išplėsią masinę jų gamybą ir taip pat masiškai pritaikysią nūdieniame oriniame kare šiuo atveju kariniams objektams ir gyvenamosioms vietoms ginti.

Baigiant reikia pastebėti, jog kalbamos orinės bombos, būdamos nedidelės ir lengvos, gali lėktuvą ore ne tik apgadinti, bet ir jį visai sunaikinti.

VI. Mingėla

UGNIES KAUTYNIŲ REIKŠMĖ

Pėstininkų mokymo pagrindas, nuo vieninio kovotojo mokymo iki dalies mokymo imamai, yra kautynės ugnimi. Tinkamas atskirų kovotojų ginklo naudojimas, visų pėstininkų priemonių bendradarbiavimas su artilerija ir nepalaužiamas noras kiekvieną ugnies paramą išnaudoti vietovės ploto užėmimui, yra to mokymo griaučiai. Neapmokyti kautis ugnimi kovotojai ir žemesnieji vadai negalės atlikti jokio kautynių uždavinio.

Pėstininkų kautynės, ar tai puolamosios ar ginamosios, net kautynės vyras prieš vyrą, yra **ugnies kautynės**. Kautynės vyras prieš vyrą dažniausiai ir greičiausiai nulemia rankinė granata arba šūvis.

Ugnis yra galingiausia kautynių priemonė. Ugnies kautynių tikslas yra priešų ir jo kovos priemonių sunaikinimas. Kuopos ugnies veikimas turi būti stiprus ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai. Aišku, reikia nepamiršti ir priešų ugnies veikimo. Kad pėstininkai laimėtų, jie turi pasiekti ugnies persvara. Ugnies persvara pasiekama dviem būdais: a) stiprinant savos ugnies veikimą ir b) slopinant priešų ugnies veikimą.

Savoji ugnis padaroma **galingesnė** teisingai panaudojant vietovę, greitai ir taikliai šaudant su tinkamu taikikliu, išnaudojant patogias matomumo ir oro sąlygas, netikėtai paleidžiant ugnį, flankuojant, šaudant iš gilumos, ypač kuo didesnio ginklų skaičiaus ugnies sutelkimais, tikslia šaudmenų išlaidų taktika.

Priešų ugnies veikimas **slopinamas** teisingai panaudojant ir pagerinant vietovę bei uždangas, dalinį išskaidant platumon ir gilumon, maskuojantis, išnaudojant rūką, dulkes ar dūmų uždangą, naudojantis tamsa ir ypač išnaudojant savos artilerijos, sunkiųjų pėstininkų priemonių ir šarvuotųjų veikimą. Kiekviena proga reikia mokytis bendradarbiauti su kitom ginklų rūšim.

Ugnies kautynėse, kaip rodo karo patyrimai, daugiau dėmesio reikia kreipti į ugnies **dvasinį** veikimą, ne vien tik į medžiaginius nuostolius — pataikymų skaičių, kaip paprastai yra įprasta. Sėkminga savoji ugnis pakelia kovotojų dvasią, drąsumą ir pasitikėjimą. Juo priešas dvasiškai ir fiziškai yra silpnesnis, tuo savos ugnies veikimas bus stipresnis. Dvasinį ugnies veikimą galima padidinti didelio skaičiaus ginklų sutelktais ugnies smūgiais. **Karo praktika rodo, jog klaidinga savo ugnies galią taupiai naudoti.** Ugnies smūgiuose gali dalyvauti ir šautuvai.

Dvasinis ugnies veikimas didėja nuo šovinių kiekio, pataikymų smūgių garso, greitos ugnies eilės (kulkosvaidžio) ir sviedinio didelio pradžios greičio (prieššarvinis pab.). Iš to seka, jog ugnies smūgiams ypač tinka kulkosvaidžiai. Dvasinis veikimas dar daugiau sustiprės, jei vietovė palanki atšokėliams, pav., miške, krūmuose, gyvenvietėse, akmenuotam plote arba netoli akmenų krūvų. Priešą demoralizuoja ugnies ginklų masė ir jos naikinantis veikimas.

Jaunas kareivis tikru kovotoju taps tik atlikęs visą eilę gerai parengtų ir įvairių kautynių šaudymo pratimų. Reikia tačiau suprasti, kad dėl šaudmenų taupymo ir šaudyklių įrengimo, kautynių šaudymo pratimai gali būti gerokai riboti, todėl didelės reikšmės tenka skirti šratams, sumažintam užtaisui ir panašiom šaudymo mokymo priemonėm. Bet kareivių mokymo aukščiausias mokymo taškas yra kautynių šaudymo pratimai kovos šoviniams.

Visi atliekantieji kautynių šaudymo pratimus turi būti mokomi savarankiškumo. Reikia reikalauti pareigos jausmo ir protingo veikimo visose aplinkybėse.

Duodant laisvę sveikam žmogaus protui, žemesni vadai ir kovotojai bus išauklėti taip, kad visokioj vietovėj ugnies kautynėse prisitaikys ir pasieks savo taikinį paprasčiausiom priemonėm.

Z. R.

Vertingos dovanos kariuomenei

Nuoširdžiai norėdami prisidėti prie nuolatinio mūsų ginkluotųjų pajėgų moralinio ir materialinio stiprinimo, lietuviškoji visuomenė, didžiosios valstybinės įstaigos ar net atskiri žmonės šiam patriotiniam darbui suranda vis konkretesnių, gyvenimiškesnių būdų. Malonu pažymėti, kad pastaruoju metu mūsų kariuomenė yra gavusi labai vertingų kultūrinių dovanų

KARIUOMENĖS VADO ĮSAKYMAS

NR. 19.

Kaunas, 1940 metų balandžio mėn. 23 d.

Rikiuotės sritis

Brangūs kariai ir šauliai.

Man tenka didelė garbė būti Lietuvos kariuomenės vadu. Pradėdamas eiti šias pareigas, aš gerai žinau, kaip jos garbingos ir kaip jos sunkios. Bet aš taip pat gerai žinau, jog aš ne vienas būsiu, jog mūsų bendrasis tikslas — stiprinti ginkluotąsias pajėgas, kad prireikus galėtume garbingai ginti savo brangiąją tėvynę.

Didžiai gerbdamas savo pirmtakūno kariuomenės vado vaisingus darbus, aš pradedu eiti pareigas su didele viltimi, jog jūs man visada ir visa kuo padėsite. O mes visi niekuo geriau neįrodysime savo tėvynės meilės ir pasiryžimo jai aukotis, kaip savo griežta karine drausme ir sąžiningu darbu.

Tad dirbkime, brangūs kariai ir šauliai.

Div. generolas VITKAUSKAS

Kariuomenės Vadas

Div. generolas PUNDZEVIČIUS

Kariuomenės Štabo Viršininkas

Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius per III Pėstininkų Diviziją neseniai yra gavęs iš L. Jakavičiaus jo knygos „**Atsiminimai iš lietuvių spaudos draudimo laikų**“ 500 egz. Ši gausi dovana — knygos paskirstytos visos kariuomenės bibliotekoms. Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauskas knygos autoriui ir leidėjui Liūdui Jakavičiui skyriaus ir visų karių skaitytojų vardu pareiškė padėką.

Šia proga skyrius nuoširdžiai dėkoja ir Žemės ūkio Ministerijai, padovanojusiai mūsų kariuomenei 70 egz. savo didžiulio metraščio. **Žemės ūkio Ministerijos Metraštis, XX**, tai didžiulė, brangi 414 psl. didumo knyga, su daugybe nuotraukų, statistinių duomenų, diagramų, planų, žemėlapių. Šio leidinio 10 egz. paskirta Centrinei kariuomenės bibliotekai, o likusieji 60 egz. taip pat paskirstyti visoms kariuomenės bibliotekoms.

NAUJOKŲ REGISTRACIJOS SKELBIMAS

Karinės prievolės įstatymo 57 ir 58 str.

Pasirėmęs Karinės prievolės įstatymo 56 ir 57 str. str., skelbiu 1919 metais gimusių Lietuvos piliečių ir nuolat Lietuvoje gyvenančių vyrų be pilietybės registraciją karinei prievolei atlikti. To amžiaus vyrai turi nuo š. m. gegužės 15 d. ligi š. m. birželio 10 d. patys, paštu arba per kitus asmenis įsirašyti savo gimimo arba gyvenamosios vietos valsčiaus arba miesto savivaldybėje į šaukiamųjų naujokų sąrašus. Kartu su jais turi įsirašyti į šaukiamųjų naujokų sąrašus ir tie vyrai, kurie buvo šaukiami, bet dėl kokių nors priežasčių į tuos sąrašus neįsirašė ir nestoja karinės prievolės atlikti su savo vienmečiais. Įsirašant reikia pateikti savo pasą ir gimimo metrikas, arba juos atstojančius dokumentus ir suteikti žinių apie savo: 1) tautybę, 2) tikybą, 3) gimimo ir gyvenamąją vietą, 4) šeimos sudėtį, 5) išsilavinimą, 6) užsilavinimą ir specialybę, 7) savo arba savo šeimos nekilnojamąjį turtą ir 8) ar šaukiamasai nėra tardomas, teisiams arba teismo nubaustas su teisių susiaurinimu.

Suimtuosius ir sergančius į šaukiamųjų naujokų sąrašus įrašo asmens ar įstaigos, kurių valdžioje ar globojė jie yra.

Įsirašiusiems atitinkami viršaičiai ar burmistrai duos įsirašymo liudijimus.

Nustatytu laiku be pasitelsinamosios priežasties į šaukiamųjų naujokų sąrašus neįsirašę bus traukiami atsakomybėn.

KAUNO APSKRITIES KOMENDANTAS

NAUJAS KAREIVIŲ AUKLĖJIMO IR ŠVIETIMO PLANAS

Rengdama tautą karui, mūsų kariuomenė per visą nepriklausomo gyvenimo laikotarpį yra išvariusi didelį ir kultūrinio darbo barą. Mažiau raštingų ir neraštingų karių švietimas kariuomenėje iki šiol buvo varomas pagal pradinės mokyklos kursą.

Dabar, kada neraštingumo nuošimtis mūsų kariuomenėje nepaprastai sumažėjo, kariuomenės vadovybė susirūpino ne tik tai kareivių švietimu, bet dar daugiau jų atitinkamu auklėjimu. Kareivių švietimo darbas pertvarkomas iš pagrindų. Jau pakejsta mūsų kareivių švietimo programa į auklėjimo ir švietimo programą. Naujai išleistas „Pėstininkų mokymo planas“ sudarytas visai naujais pagrindais ir taikomas visų kitų dalių kareiviams. Šis planas vykdomas šių metų šaukimo naujokams.

Auklėjimo ir mokymo tikslas: 1) Išauklėti sąmoningą Tėvynės gynėją, pasiryžusį paaukoti visas savo jėgas ir gyvybę tautos ir Tėvynės labui. 2) Iškviesti kareiviui karinės garbės jausmą ir išugdyti — karines dorybes: Tėvynės meilę, klusnumą, didvyriškumą, ištikimybę viršininkams ir kautynių draugams. 3) Supažindinti su garbinga Lietuvos praeimi, dabartimi ir ateities uždaviniais.

Šis auklėjimo darbas bus daugiausia grindžiamas pasikalbėjimais ir paskaitomis. Karinio auklėjimo paskaitų išeis penkios knygos, kurios visos sudarys vieną ciklą paskaitų, skiriamų skaityti per visą kareivio tarnybos laiką. Tuo būdu kareivis turės išklausti kelias dešimtis paskaitų trimis laikotarpiais.

Pirmame laikotarpyje kareiviui bus kalbama apie kario aukštą ir garbingas pareigas, karinę prievolę senovėje ir dabar, apie mūsų valstybės praeitį, verguvės laikus, apie kariuomenės uždavinius, karinę garbę, karines dorybes ir kt.

Antrame laikotarpyje pakartojami išieiti dalykai, jie pagilunami. Šiame laikotarpyje bus kalbama kareiviams apie Vilnių, jo vergavimą ir atgavimą, apie Lietuvos pastangas prieiti prie jūros, apie paskutiniuosius įvykius, apie valdinį turtą ir visa eilė paskaitų iš Lietuvos istorijos iki naujausių laikų, o taip pat savo dalies istorija.

Trečiame laikotarpyje numatyta daugiausia paskaitų, nes seni kareiviai, kartodami karines žinias ir atlikdami kasdienines pareigas, vis tik turi daugiau atliekamo laiko. Be to, šis laikotarpis taip pat ilgiausias. Čia plačiau išplečiama naujausioji Lietuvos istorija, tautinis atgijimas, giliau paliečiami mūsų valstybės kūrimosi metai, kovos dėl nepriklausomybės ir kariuomenės žygiai, kova dėl Vilniaus. Kareiviai bus plačiau supažindinami su moderniuoju karu, vadų darbu kautynėse ir kt. Savo kraštui ir valstybei pažinti numatytos paskaitos apie: Lietuvos plotą ir sienas, tautines mažumas, Lietuvos gyventojų pragyvenimo šaltinius, Lietuvos paviršių ir turtus, Lietuvos švietimą, mokyklas ir kitas švietimo įstaigas, Lietuvos žemės ūkį ir laimėjimus nepriklausomybės metais, Lietuvos prekybą, pramonę, amatų, susisiekimą, sveikatingumą ir kt. Taip pat kareiviai bus supažindinami su

socialiniais laimėjimais Lietuvoje, teisingumo įstaigomis ir jų darbu, su policijos uždaviniais, bendra Lietuvos valstybės santvarka, Lietuvos piliečių pareigomis savo valstybei ir kt. Gana plačiai paliečiamos visokios negerovės ir kova su jomis, atliekamo laiko kultūringas sunaudojimas, vyriausybės pastangos kovoti su skurdu, keliai į Lietuvos gerovę, Lietuvių tautos gabumas ir darbštumas ne tik savo krašte, bet ir svetur, Vilniaus kraštas ir jo gyventojai, jūros reikšmė, lietuviai užsienyje ir t.t. Neužmiršta paskaitų ir apie Pabaltijo valstybes, kariuomenės ir visuomenės santykius, ekonominį karą, krašto nuotaikas, Šaulių Sąjungą, kareivių atsargoje ir kt. Be to, dalyse įpareigojama nerėčiau kaip kartą per mėnesį per pasikalbėjimus su kareiviais nušviesti jiems svarbesnius tarptautinius ir valstybinius klausimus.

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos „**Karinio auklėjimo paskaitos**“, I knyga. Krašto Apsaugos Ministerijos, Kar. Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus leidinys. Tai didelio formato 266 psl. knyga. Štai jos turinys:

Jaunųjų kareivių mokymas: Karas ir mes, Pagrindiniai Lietuvos valstybės siekiai ir jų laidavimas, Kariuomenė ir jos parengimas skirtingiems uždaviniams, Išvados.

Valstybinis turtas: Krašto turtas, Privatinis turtas, Valstybinis turtas, Karinis turtas.

Gyvenimo kova: Kovos instinktas, Atskiro žmogaus ir socialinių bendruomenių kova, Tautų kova dėl būvio.

Nauji ginklai: Tikri ir pramanyti ginklai, Ginklų vystymosi apžvalga, Ginklų tobulėjimo dėsniai, Puolamųjų ir ginamųjų ginklų santykiai, Naujų ginklų reikšmė tikrovėje, Išvados.

Didžiųjų kunigaikščių Lietuva: Visuomeninė santvarka Lietuvoje ligi XIII a., Mindaugas ir jo politika, Pomindauginis laikotarpis, Sustiprėjusi Lietuva Gedimino laikais, Algirdo ir Kęstučio laikai, Vytauto išgalėjimas ir valdymas.

Lietuvos karai didž. kunigaikščių laikais: Nuolatiniai karai senojoje Lietuvoje, Karai su kryžiuočiais, Kovos su rusais, Karai su totoriais, Kovos su lenkais. Tarpusavio kovos, Lietuvos karinės jėgos, Išvados.

Senovės lietuvių narsumas: Senovės lietuvių vyro požymiai, Kun. Treniota ir Durbės mūšis, Kun. Traidenis ir jo žygis į Ezelio salą, Kun. Vytenis ir jo žygiai, Kun. Margis ir Pilėnų gynimas, Kautynės dėl Kauno pilies ir kun. Vaidotas, Pabaiga.

Lietuva unijoje su Lenkija: Bendras žvilgsnis, Nuo pirmosios ligi paskutinės unijos, Pounijiniai laikai.

Baudžiava Lietuvoje: Baudžiavos atsiradimas, Baudžiauninkų buitis, Pastangos atsipalaiduoti nuo baudžiavos, Baudžiavos panaikinimas.

Aušrininkai ir varpininkai: Rusinimo laikai ir priemonės, Pirmieji lietuvių žadintojai, Didieji lietuvių sąmonės kėlėjai, „Aušra“ ir jos padariniai, „Varpas“, ir „Ūkininkas“, Išvados.

Spaudos draudimas ir knygnešiai: Vie-

toje lotynų rusų raidės, Savosios knygos pasiilgimas ir kova dėl jos, Bendri pastebėjimai dėl knygnešių, Spaudos draudimo pasekmės lietuvių tautai.

Lietuviai svetimosiose kariuomenėse: Kariuomenė — tautos laisvės saugotoja, Lietuviai carinės Rusijos kariuomenėje, Lietuviai Prūsų, Varšuvos kunigaikštijos ir Lenkų karalystės kariuomenėje, Lietuviai lenkų kariuomenėje, Lietuviai JAV ir kitose kariuomenėse, Išvados.

Pasaulinis karas: Priežastys, Lietuva karo pradžioje, Karo eiga, Karo pabaiga.

1904 — 1918 m. garbingieji veikėjai: Bendra to laikotarpio įvykių apžvalga, Jonas Basanavičius, Antanas Smetona, Juozas Tumas-Vaižgantas, Jonas Mačiulis-Maironis, Petras Kriaučiūnas, Jonas Jablonskis, Vilius Storasta Vydūnas, Petras Vileišis, Aleksandras Dambrauskas — J. Jakštas, Jonas Šliupas.

Valstybinio gyvenimo pradžia — 1918 metai: Išanga, Svetur gyvenančių lietuvių laisvės pastangos ligi nepriklausomybės paskelbimo, Įvykiai Lietuvoje ligi vilniškės konferencijos, Tarybos veikla ligi nepriklausomybės paskelbimo, Kariuomenės steigimo eiga, Išvados.

Kovos Lietuvoje 1919 metais: Pirmųjų metų palikimas, Pirmieji mūsų kariuomenės veiksmai, Pirmasis priešas iš Lietuvos išvejamas, Bermontininkai likviduojami, Ir su trečiuoju priešu pabaijiama.

Nepriklausomybės kovos 1920 metais: Bendras žvilgsnis, Lenkai ir jų norai prisijungti Lietuvai, Lietuvių lenkų kovos 1920 metais, Mūsų nepriklausomybės kovų išvada.

Šnipinėjimas, jo reikšmė ir kova su juo: Šnipai ir jų darbas, Kovos su šnipais priemonės, Žinių rinkimo būdai.

Šnipinėjimas. Sabotažas. Diversija: Šnipų rūšys, Šnipų verbavimas, Šnipų likimas, Sabotažas, Diversija.

Priešo propaganda karių tarpe: Propagandos reikšmė ir reikalingumas, Puolamoji propaganda, Gynimasis nuo priešo propagandos, Karinės propagandos organizacija ir priemonės, Išvada.

Baimė ir kova su ja: Baimės reiškiniai, Baimės įtaka kautingumui, Panika, Baimėi palankūs veiksniai, Kova su baimė.

Karys nelaisvėje: Priešo viliojimas pasiduoti į nelaisvę, Kas būtina žinoti kariui, patekusiam į nelaisvę, Sunkus belaisvio kelias ir gyvenimas, Susipratęs karys visada garbingai atliks pareigą Tėvynei.

Didvyriškumas moderniajame kare: Blogai suprastas didvyriškumas, Didvyriškumas dvasiniame kare, Didvyriškumas ginklų kare, Pasirengimas taikos metu, Progos didvyriškumui pasireikšti moderniajame kare, Fronto kovotojų nuotaika, Išvados.

Vadų darbas kautynėse: Vadų reikšmė, Vadovavimo darbo painumas, Priešaištai vadams, Kritikavimas vadų darbu, Vadų darbo lengvinimas, Išvados.

Šios I-sios knygos kaina 2 lt. 50 ct. Platus knygos turinys ryškiai rodo, kad visos penkios paskaitų knygos sudarys labai rimtą sisteminių paskaitų kursą. Tai, kaip ši pirmoji, taip ir visos kitos karinio auklėjimo paskaitų knygos bus labai naudingos visiems švietimo vadovams, karininkams, šaulių dalinių vadams ir visiems jaunuomenės karinio rengimo mokytojams.

KAIP MARYS LIKO JŪREIVIU

— Tai bent pagyvensiu! Plaukiosiu po jūrą, maudysiuos, dėvėsiu puikią uniformą, ir ne viena mergaitė akis galas... Tikrai dieviškas jūreivio gyvenimas... Tegul šimtas tą mokomąją kuopą. Jokios romantikos. Dirbk, kniskis po žemes kaip kormis... laive puikiau...

Tokių minčių kupinas, stovėjo „vargšas“ Marys, amžina tinginių svajone svajojo apie dangiškus migdolus ir skaičiavo dar likusias porcijas.

Greit slinko dienos. Atėjo paskutinioji. Vos gavęs pažymėjimą, sušaukė Marys savo „gerbėjus“, kurių, savo piniginės dėka, daug turėjo, ir pakvietė visus paminėti jo jūrinės karjeros pradžia. Eidamas į pulko krautuve, užsidegęs jūros meilės entuziazmu, užtraukė: „Prie jūros aukštaičiai, prie jūros žemaičiai“... Ir iš tikrųjų, vos visi aukštaičiai su žemaičiais nepaskendo geltonoj, putojančioj jūroj, nes Marys, „gudruolių“ pagirtas, jog esąs tikras jūrininkas, plačiai atidarė savo kišenes.

Galvoje ūžia. Eina Marys į uostą ir akimis ieško savo išsvajoto laivo. Šen bei ten matyti reikalais skubą jūreiviai. Ot kokie puikūs. Tik perdaug įsivaizdina, nesiteikia net pažiūrėti į mane. Juk aš irgi jūrininkas, vakar juk visi mane tokiu pripažino.

Staiga netyčia pažvelgęs į rankas:

— Ach tas viršila, tas viršila! Kuriems galams reikėjo tas lentas nešioti, ir dar paskutinėm dienom?! Ne, užsimanė ir tiek. O man nulūžo nagas ir teks, kol užaugs, neiti kokią savaitę į miestą.

Nerašysiu, ką jautė Marys, žengdamas linguojančiais laipteliais į laivą, nes tai gali suprasti tik tas, kuris panašiu atveju yra jais lipęs. Pasakysiu tik tiek, kad jis iš džiaugsmo vos nepaleido į vandenį lagaminų.

Pasitikęs jį, jūreivis sargybinis nuvedė į būstinę ir pristatė laivūnui.

— Paukštis, — pagalvojo laivūnas, pažiūrėjęs į naujoką, — bet perdirbsim.

Popietis. Melancholiški, kartais linksmi, akordeono garsai sklinda po būstinę. Vienur, susėdę jūreiviai ir gardžiai juokdamiesi, pasakoja įvairius pergyvenimus, kitur, atsigulę ant suolų ir nesąmoningai klausydami akordeono garsų, kažką svajoja...

— Jūreivis Marys į sandėlį! — sušunka denio sargybinis.

— Oho, žiūrėk, ir mane pagaliau jūrininku pavadino!

Kaip iš gausybių rago, bėrė į jo antklodę puskarininkis visą jūreivio mantą. Gavė ir gamaką. Girdėjo jis apie tą puikią jūreivių lovą, tik, deja, labai

mažai apie ją težinojo. Ir tą patį vakarą įsitikino, kad ne taip lengva ištraukti iš laivo gyvenimą, neišbandžius savo kailiu visų tų netikėtumų, kuriuos jis savyje slepia.

Po švilpuko tuoj visi jūreiviai tvarkingai sunėšė savo gamakus, pririšo ir bematant atsidūrė juose. Prisišo ir Marys savąjį. Nusirengė ir padaręs šuolį norėjo, kaip senis, atsidurti guoly. Deja, šuolis buvo per stiprus, Marys persiritęs vėl atsidūrė ant grindų. Pikta pasidarė pamačius, kaip smalsiai visi žiūri į jo pastangas, todėl, sukaupęs visas jėgas ir dėmesį, galiausiai iširioglinė.

Patenkintas savo likimu, užmerkęs akis, pradėjo svajoti apie gražią ateitį, apie pasimatymą su brangiaja „Dulcinėja“.

— Taukšt!

— Mina, — nesąmoningai dingtelėjo Mario galvoje mintis...

Atsigavo... Pajuto savo kojas aukščiau galvos.

— Ha, ha, ha — garsiai nuskambėjo gamakais.

Nieko nepadarysi, toks jau naujoko likimas, kol įpras žmoniškai prisirišti.

— Įgula kelk!

Užmiršęs vakardienos nemalonų nuotykių, Marys linksmas iššoko iš guolio. Geri pusryčiai dar labiau nuteikė jį.

— Šiandien pratimų programoj irklavimas, — budintis puskarininkis pranešė laivūnui.

— Dieviška! — pagalvojo Marys. Deja, greit atšaukė tą nuomonę.

— Visko mačiau, bet tokių kvailysčių nemačiau. Kažkas panašu į galerą. Na, kas gi matė taip kankinti žmones pririštoj prie krantinės valtyj ir dar su padalinimais?!

Siuto širdy Marius, pats ant savęs pyko, kad dėl savo kvailumo čia patekęs. Liūdnai žiūrėjo tai į ilgą, ir sunkų irklą, tai į savo per visą kareiviavimo laiką sąžiningai saugotas rankutes, kurios jau per porą minučių spėjo apsidengti pūslėmis. Tik geros ypatybės dėka, kurios pulke neturėjo, bet kuri staiga jame atsirado, kentė sukandęs dantis, nesiskundė ir neparodė tos kovos, kuri virė jame. Jis gėdijosi.

— Vachtos į vietas! — pasigirdo skardus, po ilgo signalo, laivūno balsas.

Skuba Marys kupinas džiaugsmo, kad pagaliau išplaukia jūron, į savo vietą ant tiltelio, dešiniojo borto žvalgu. Užmiršo jis ir skaudančias rankas po vakarykščio rūdžių kalvinėjimo laivo bunkeriuose (anglių dėžėse), ir tas juodas mintis, kurios jį slėgė dirbant tą niekadą nedirbtą darbą ir dar tokioj purvinoj, pilnoj rūdžių ir anglių dulkių patalpoj.

— O jei mane dabar tokį mama pamatytų?!...

Stebėjos ir savo akim netikėjo, kaip kiti jūreiviai, juokingai nusigrimavę, linksmi švilpdami ir anekdotus pasakodami, dirbo tą darbą, kuris jam atrodė toks sunkus.

Jūra apsidengus baltom putų kepuraitėm. Laivas, išėjęs iš ramių uosto vandenų, atsidavė bangų valiai. Pasitenkinimo jausmas apėmė Marij.

— Ot, kad taip visą laiką suptų! Kaip gerai!...

Staiga tas malonumo jausmas pasikeičia. Pasiunta, lyg didelį cigarą surūkęs. Bangos didėja. Apšidairo. Visi savo vietose. Vadas ramiu veidu vaikšto po tiltelį. Vairininkas gerai nusiteikęs žiūri tai į kompasą, tai vėl į jūrą. Navigacijos karininkas skaičiuoja ant jūrlapio kursą.

Silpna... Persisveria per bortą ir gausiai atiduoda žuvims pusryčius. Jau blaiviau pažiūri į jūrą.

— Antroj valandoj* žvejų tinklai, — skubiai praneša navigacijos karininkui. Vėl jūra susiliejo su dangum ir Marys atidavė žuvims vakarienę. Visas jėgas sukaupęs, Marys stovėjo savo vietoj ir sekė jūrą, bet jėgos pamažu jį apleido. Laimei atėjo paima ir jis, atidavęs žiūronus, sunkiais žingsniais, tvirtai laikydamasis turėklų, nusileido nuo tiltelio. Kaip šlykščiai jam dabar atrodė laivas, jūra ir visa aplinka, jis pats negalėtų apibūdinti.

— Kada grįšim?

— Na tai man vyras! — tarė skaniai spirgintus lašinius rydamas, senas, nors amžiumi dar jaunas, jūros vilkas, kuris dar prieš karo tarnybą spėjo išmaišyti daug vandenų ir dabar savo tikrais ir pramanytais pasakojimais buvo likęs tikra įgulos žvaigžde.

— Na, ko stovi it dvarą pardavęs? Sėsk, prikirsk ir nesirgisi, o kai nesirgisi, tai viskas kitaip atrodys.

Paklausė Marys patarimo ir vargais negalais sukirtu pusę pietų, bet ryjant paskutinį kąsnį, kažkokia jėga, kaip kamštį iš bonkos, išstūmė jį ant denio, kur jis jūrai atidavė ir paskutiniuosius pietus.

Laivas dar labiau pradėjo suptis. Tušti viduriai tiesiog lindo pro gerklę.

— Ar aš tėvą, motiną užmušiau, kad likimas taip mane kankina! Vakar pragaras, šiandien tas pat. Už ką aš kenčiu...

— Bet tuoj susigriebė negerai pasakęs. Tai buvo paskutiniai simptomai jo pienburniškumo, kurį žingsnis po žingsnio jau užkariavo vyriškumas.

Greit bėgo dienos, kupinos jūreiviško džiaugsmo ir vargo. Užmiršo Marys savo ankstyvesnius apgailestavimus, rankutes, kurios dabar liko tikrai vyriškos. Nebijojo jis nei į stiebo viršūnę iširioglinti ir ją plauti, nei į tamsų bunkerį lišti. Dabar jis suprato, ko anksčiau niekaip negalėjo suprasti, tai yra: reikia pamilti darbą, tada jis bus malonus dirbti. O koks pasitenkinimas buvo jo paties savimi! Jis jautė dabar esąs tikras jūreivis. Juokas imdavo jį prisiminus praeitį, savo klaidingas nuomones apie jūrą ir savo baisų tinginiavimą. Bet kartu ir džiaugėsi. Čia pasiruošė gyvenimui, išmoko dirbti, o kas svarbiausia — jame gimė tikra meilė jūrai, kuriai jis pasiryžo pasišvesti amžinai.

Z. P.

*) Laivas suskirstytas valandomis, panašiai kaip laikrodžiai. Jei, pav., sakome: „Trečioj valandoj tas ir tas...“ reiškia, kad tiesiog dešinėj laivo pusėj kas nors yra.

PREMIJOS KARINEI SPAUDAI

Kad paskatintų spaudos darbininkus parodyti daugiau kūrybingumo mūsų periodinėje kariuomenės spaudoje, jau nuo 1938 m. mūsų kariuomenės vadovybė pradėjo skirti pinigines premijas už geriausius ir aktualiausius rašinius, įdėtus per ištisus metus visuose mūsų kariniuose laikraščiuose bei žurnaluose.

Kariuomenės Vado Įsakyme Nr. 21 š. m. balandžio 29 d. paskelbtas premijų paskyrimas už 1939 m. karinės spaudos darbus:

MŪSŲ ŽINYNAS

Gen. št. plk. ltn. Motieka: „Bataliono štabo veikla kautynėse (Nr. 4)“, „Ryšiai kuopos ir būrio skaidiniuose (Nr. 5)“ — 375 lt.;

Int. mjr. Baršauskas: „Tarnybų taktinė veikla (Nr. 1, 6—7)“ — 300 lt.

KARO ARCHYVAS

Gen. št. plk. ltn. Bilėnas (Bilevičius): „11 pėstininkų Vilniaus pulkas (XI tomas)“ — 300 lt.

KARDAS

Gen. št. plk. ltn. Šepetys: „Kovos dėl būvio dėsnis (Nr. 7)“, „Tautos prieauglis (Nr. 9)“, „Panika (Nr. 19)“, „Savanorių aprūpinimo prasmė (Nr. 5)“ — 375 lt.;

Ats. j. ltn. Ramanauskas: „Idėjinis kovotojo rengimas kautynėms (Nr. 16)“, „Idėjinės ir kultūrinės spartos! (Nr. 19)“, „Daugiau apdairumo (Nr. 24)“, „Riteriškumui nykstant (Nr. 17)“ — 225 lt.

KARYS

Kpt. Čerka: „Sunk. kulk. skyrininko veiksmai kovoje su šarvuočiais (Nr. 5)“, „S. k. skyrininko veiksmai skverbiantis į priešų gilumą (Nr. 17)“, „S. k. skyrininko veiksmai artėjant (Nr. 25)“, „S. k. skyrininko veiksmai persekiojant (Nr. 27)“, „S. k. skyrininko veiksmai užimant ribą pulti (Nr. 33)“ — 225 lt.;

Kpt. Noreika: „Trys velniai (Nr. 5—11)“, „Išpirkta kaltė (Nr. 59—60 ir 1940 m. Nr. 1—2)“, „Laimė (Nr. 1—2)“ — 225 lt.

KARIŪNAS

Ats. j. ltn. Senauskas: „Vienybės ir darbo vėliava (Nr. 3—4)“, „Nepriklausomybės keliu (Nr. 2)“ — 75 lt.

TRIMITAS

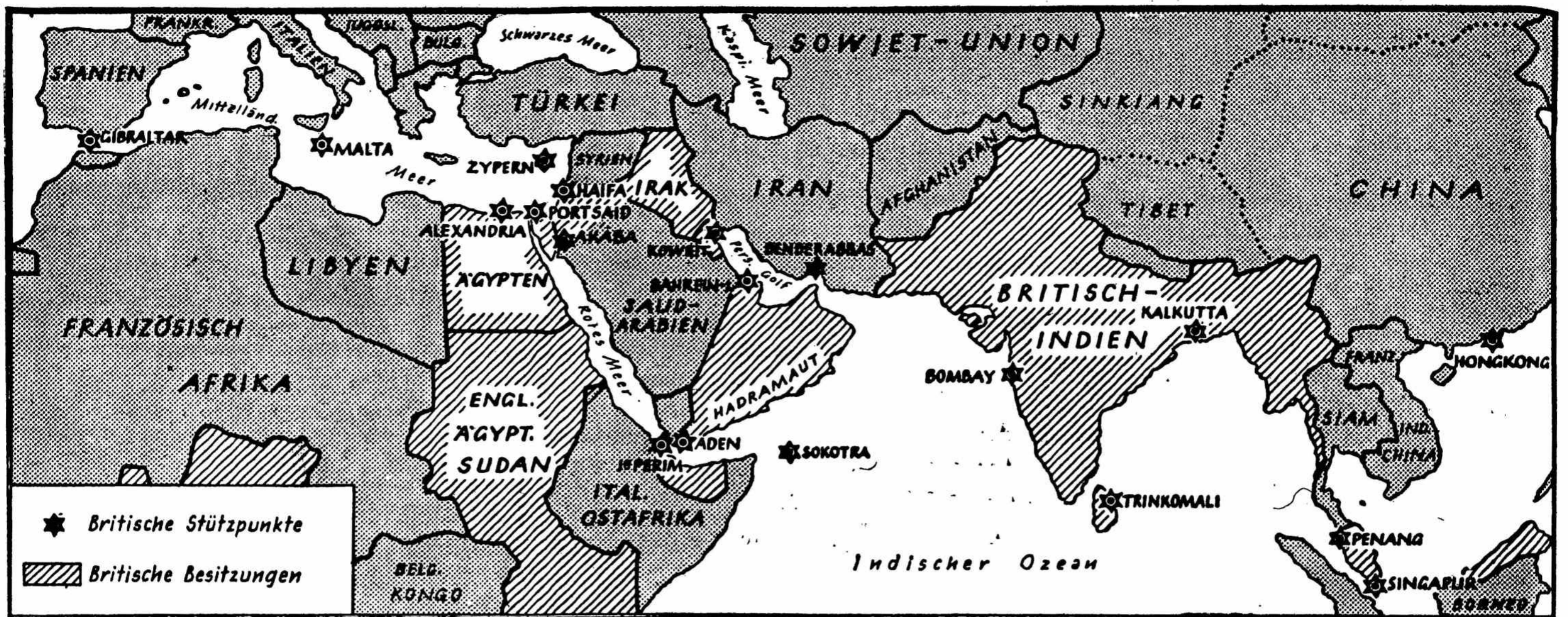
Petras Babickas: „Lietuvių tautos veidas (Nr. 35)“ — 150 lt.;

St. Markonis: „Šaulių Sąjungos visuotinumas (Nr. 28)“ — 150 lt.

Visų šių premijų pripažinimas bus įrašytas į autorių tarnybos lapus ir atestacijas.

Be premijuotųjų darbų, dar išskirti šie 1939 m. karinės spaudos rašiniai:

MŪSŲ ŽINYNAS. — **Ltn. Rutkauskas:** „Racionalus s. k. kuopos ir būrio parengimas (Nr. 2)“, „Būrio vadas ir jo padėjėjai (Nr. 6—7)“, „Švietimo reikalai iš arčiau (Nr. 11)“; **Gen. št. plk. ltn. Šepetys:** „Vado ir

Britų jūrų galybės punktai Viduržemio jūroje ir Indijos vandenyne. Praėjusią savaitę britai savo prekybinius laivus atšaukė iš Viduržemio jūros, nukreipdami jų susisiekimą su Tolimaisiais Rytai aplink Afrikos žemyną, ir Viduržemio jūroj koncentruoja savo karo laivyną. Ženklų paaiškinimai: Britische Stützpunkte — britų bazės. Britische Besitzungen — britų sritys.

POLITIKOS APŽVALGA

NAUJA LATVIJOS VALSTYBĖS GYNIMO ĮSTATYMA priėmė Latvijos ministrų taryba. Šis įstatymas apima visus ikšiolinius įstatymus, liečiančius Latvijos krašto gynimą ir karinius organus. Pagal naują įstatymą vyriausias ginkluotų pajėgų viršininkas yra respublikos prezidentas. Taikos metu Latvijos ginkluotoms pajėgoms vadovauja kariuomenės vadas, o karo metu — vyriausias kariuomenės vadas. Ginkluotosios pajėgos skirstomos į sausumos kariuomenę, karo laivyną ir oro laivyną. Ginkluotosios krašto pajėgos yra krašto apsaugos ministerijos žinioj. Sienos sargybos taikos metu yra vidaus reikalų ministro žinioje, o šauliai viešųjų reikalų ministro žinioje. Respublikos prezidento patariamasis organas yra valstybės gynimo taryba. Krašto gynimo ūkiniais reikalais rūpinasi krašto apsaugos ministerija. Krašto apsaugos ministras pabrėžė, kad naująja tvarka bus galima patikrinti viso valstybės gynimo aparato greitą mobilizavimą.

KA HESSAS PASAKĖ KRUPPO FABRIKŲ DARBININKAMS. Gegužės 1 d. tautinės vokiečių šventės proga Vokietijos kanclerio pavaduotojas Hesas Kruppo fabriku darbininkams Essene pasakė ilgą kalbą. Tarp kitko jis pabrėžė, kad šio karo pradžioje sąjungininkai galvojo apie vokiečius, jog jie kariniu atžvilgiu esą silpni ir ūkis netvarkoje. Užsienių politikos srityje sąjungininkai tikėjosi Vokietiją išskirti, kaip Didžiojo karo metu, o vidaus politikos srityje tikėjosi, jog vokiečiai pairs, kaip 1918 m. pabaigoje. Sąjungininkai blogai

kovotojo psichologija šių dienų kare (Nr. 3)", „Naujam karui prasidėjus (Nr. 9)", „Lenkijos užkariavimas (Nr. 10)".

KARO ARCHYVAS. — M. Urbšienė: „Vokiečių okupacijos ūkis Lietuvoje (XI tomas)".

KARDAS. — Gen. št. mjr. Bulvičius: „Svarbiausioji priežastis (Nr. 23—24)", „Trumpo Lenkijos karinio priešinimosi priežastys (Nr. 20)", „Ypač pabrėžtini dalykai kariuomenės sporte (Nr. 13—14); Lt. Ign. Venckus: „Motina — žemės angelas (Nr. 9)", „Atostogos (Nr. 11)", „Nebūkim dosnūs ponui Bachui (Nr. 2)", „Resurexit sicut dixit (Nr. 7)", „Butpinigiai (6)", „Didžioji prancūzų revoliucija (Nr. 22)", „Pax hominibus bone voluntatis (Nr. 24)".

Visiems šiems autoriams kariuomenės vadas savo įsakyme reiškia padėką. Kariams autoriams tai bus įrašyta į jų tarnybos lapus ir atestacijas.

pažįsta vokiečių tautą, nes jie gyvena praeitimi ir sugeba suvokti įvykius tik praeities rėmuose. Jie surenka žinias apie Vokietiją iš tokių sluoksnių, kurie visada apie ją buvo sudarę klaidingas pažiūras. Vokietijos priešai tikėjosi, kad po 10 karo dienų būsianti sunaikinta nacionalsocialistų partija, kad kilsianti vidaus suirutė, frontas bus pralaužtas ir anglai su prancūzais iš vienos pusės, o lenkai iš kitos įžygiuosią į Berlyną.

Toliau Hesas pabrėžė, kad sąjungininkai nebeturį vilties ar pavyks vokiečių tautoje sukelti naujus 1918 metus. Todėl visomis priemonėmis stengiasi įtraukti į karą prieš Vokietiją neutraliąsias valstybes. Pavykus įtraukti į karą Norvegiją, anglai neturi ko pasidžiaugti, nes jie vėl gavo Norvegijoje pažinti vokiečių kareivius. Kada sąjungininkai pradėjo karą, turėdami milijonus bedarbių, o Vokietijoje, atvirkščiai, kiekvienas didelis ir mažas fabrikas yra įtrauktas į milžinišką karo darbą. Nuolat pagaminami neįsivaizduojami dideli karo medžiagos kiekiai. Visko pagaminama kiek tik reikia.

MARŠALO VOROŠILOVO ĮSAKYMAS RAUDONAJAI KARIUOMENEI. Gegužės 1 d. šventės proga maršalas Vorosilovas išleido įsakymą raudonajai kariuomenei. Įsakyme, tarp kitko, pabrėžiama, kad aiškiai permatoma ir išmintinga Sovietų politika išsaugojo jų kraštą nuo Vakarų karo, į kuri mėgino įtraukti anglų ir prancūzų imperialistai. Sovietų Sąjungos užsienių politikos nusistatymas siekia laiduoti tarptautinę teisę ir jų krašto saugumą. Nepalaužiamą tos politikos vykdymą garantuoja atitinkamos sutartys su kaimyninėmis valstybėmis ir griežta 183 milijonų tautos valia, remiama visos valstybės ginkluotų jėgų galios. Toliau paminėjo karą su Suomija, jos istiprinimus, kurie sugriuvo nuo narsių Leningrado karinės apygardos dalių smūgio. Pabrėžė, kad raudonosios armijos kareiviai, vadai ir politiniai darbininkai dar kartą įrodė per tas kovas ne tik aukštus dvasinius raudonosios kariuomenės ypatumus, jos nepalaužiamą valią ir Sovietų Sąjungos karinės technikos grėsmingą jėgą, bet taip pat ir mokėjimą pasinaudoti taja technika visomis moderninio karo aplinkybėmis. Iš įvykusių per paskutinius mėnesius karo veiksmų raudonoji armija išgijo naujo prityrimo. Jis pamoko, kaip reikia pašalinti ir nedelsiant likviduoti visus netobulumus, o toliau išstobulinti gerąsias puses. Gyvenimas žengia pirmyn ir reikalauja nuolatinio raudonosios kariuomenės progreso. Karo kurstytojai imperialistai mėgino ir dar kartą mėgins nukreipti karą prieš Sovietų Sąjungą. — Todėl mes esame įpareigoti, pabrėžė marš. Vorosilovas, — visuomet budėti, stiprinti ir tobulinti raudonosios armijos karinį pajėgumą, be paliovos dirbti tam, kad būtų patobulintas jos dalių karinis apmokymas, būti pasiruošusiais atremti galimą priešų mėginimą pulti mūsų tėvynę ir būti visados kaip reikiant pasirėngusiais neprileisti prie tokių užpuolimų.

ANGLŲ POLITIKAS KRITIKUOJA SAVO VYRIAUSYBĖ. Anglų laikraštyje „Sunday Pictorial“ buvo idėtas Lloyd George straipsnis, kur reiškiamas nepasitenkinimas dėl sąjungininkams suduoto smūgio Norvegijoje. Be to, savo straipsny sumini ir visą eilę sąjungininkų klaidų nuo pat karo pradžios ir

dar anksčiau. „Vadai, rašo Lloyd George, privedė reikalus prie visiškos netvarkos, ir jie tikrai pralaimės, jei nebus tuo-
jau padarytas vadovybės pakeitimas“. Šiandien, esą, išgy-
venamos pasekmės ne šios dienos klaidų, bet begalinės eilės
neapsižiūrėjimų. Vyriausybė nesirūpino aviacija tada, kai Vo-
kietija jai skyrė milijardus markių. Vyriausybė apleido Čeko-
slovakiją, ir po to — ... „pasiskubinome suteikti kvailą garan-
tiją Lenkijai, nepasiteiravę Sovietų Sąjungos užimtos pozici-
jos. Faktas, kad pavedėme vesti derybas su tokiu galingu
kraštu, kaip Sovietų Sąjunga, paprastam valdininkui, kai tuo
tarpu Vokietija tą uždavinį patikėjo savo užsienių reikalų
ministrui. Faktas, kad mes drąsinome Lenkiją kovoti, nepasi-
teiravę apie jos kariuomenės padėtį ir jos gynimosi priemo-
nių vertę. Pagaliau faktas, kad mes nepasiuntėme Lenkijai
nei vieno lėktuvo padėti jai jos agonijoje“. Dabar, kai po vis-
ko, Vokietijai leista užimti devynios dešimtosios Norvegijos
ir kai visoje eilėje valstybių sąjungininkų įtaka labai suma-
žėjo, parlamentas turės paimti žodį ir jausti atsakomybę prieš
visą anglų tautą. Kitaip galima priėti prie visiško pralaimė-
jimo...“

NORI IŠLAIKYTI ŠVEDIJOS NEUTRALUMĄ. Vokiečių
atsakinguose sluoksniuose patvirtinamos žinios, kad tarp Vo-
kietijos ir Sovietų Sąjungos vyriausybių prieš porą savaitių
įvykęs nuomonių pasikeitimas Švedijos neutralumo atžvilgiu,
Abiejų valstybių buvo pabrėžta, kad tiek Vokietija, tiek ir
Sovietų Sąjunga yra suinteresuotos Švedijos neutralumu. Tą
pat pabrėžia ir Sovietų žinių agentūra „Tassas“. Po šio nuo-
monių pasikeitimo vokiečių spauda liovėsi dariusi priekaiš-
tų švedų spaudai dėl jos laikyenos vokiečių atžvilgiu.

Vokiečių politiniuose sluoksniuose pabrėžiama didelė po-
litinė reikšmė dėl Sovietų Sąjungos aktingo susidomėjimo
Švedija. Tai sudarą pastovią padėtį ne tik Pabaltijo valsty-
bėse, bet ir Skandinavijoje.

ANGLŲ KARO LAIVAI VIDURŽEMIO JŪROJE. Italų
spauda atkreipia dėmesio į anglų karo laivyno sutraukimą
Viduržemio jūron. Laikraštis „Gazzeta del Popolo“ rašo, jog
galima esą manyti, kad Vakarų valstybių prestižas, katastro-
fiškai pasibaigus veiksmams Norvegijoje, labai nusmuko Bal-
kanų valstybių ir ne vien Balkanų valstybių akyse. Tačiau
abejotina, ar šiam prestižui atstatyti užteks dalies britų lai-
vyno atitraukimo iš vokiečių aviacijos puolamos srities ir pa-
siuntimo į Viduržemio jūrą. Jei, tačiau, būtų daroma mėgi-
nimų Viduržemio jūroje išlyginti Šiaurės jūroje atsitikusias
nelaimės ir būtų imtasi Italijai kenksmingos ofensyvos, tai
Italija tučtuojau energingai reaguotų.

A. A. KANAUNINKAS KUN. VINCENTAS BITTIS

Balandžio 30 d. Baisogalos bažnyčioje ir šventoriuje vyko
liūdno apeigos: keliolika kunigų ir daug šimtų pasauliečių ly-
dėjo į amžinojo poilsio vietą a. a. kanauninką kun. Vincentą
Bittį.

Po pamaldų bažnyčioje seni, jauni, dideli, maži, ūkininkai,
darbininkai, mokiniai ir inteligentai, vieni susirinkę iš parapi-
jos, kiti atvykę iš sostinių ir nuo pajūrio, liūdesio apimti ir
susikaupe stovėjo šventoriuje, kur ties duobe buvo pastatytas,
iš bažnyčios atlydėtas, karstas. Vienas kunigų, prieš keliasde-
šimt metų buvęs velionies vikaru Baisogaloje (dabar kanau-
ninkas), priminė apie tas sunkias ir atsakingas pareigas kuni-
go, kaip dvasios vadovo, Kristaus mokslo tiesų skelbėjo, reli-
ginio auklėtojo, ir čia atsisveikindamas suminėjo velionies nuo-
pelnus katalikų bažnyčiai, kurių yra pasiekęs, kaip uoliai, są-
žiningai ir rūpestingai ėjęs kunigo-dvasininko pareigas.

Po to vienas pasauliečių, velionies mokinys, atsisveikinda-
mas su savo mokytoju susirinkusiems priminė apie velionies
nuopelnus Tėvynei, mūsų tautai ir konkrečiai Baisogalos pa-
rapijiečiams.

Velionis buvo lietuvis, gilus patriotas ir kunigaudamas
savo Tėvynei gražiai pasitarnavo ir atliko pareigą, kaip tikras
jos sūnus, todėl ir mūsų kariams pravartu nors trumpai su jo
gyvenimu ir darbais susipažinti.

Velionis mirė 78 metų amžiaus. Kunigu išbuvo 54 metus,
Baisogaloje išgyveno kunigaudamas 47 m.: 3 metus vikaru ir
44 metus klebonu.

Velionis kilęs iš ūkininkų šeimos Raseinių aps., Viduklės
valsčiaus, Koplų kaimo. Gimė 1863. I. 6. Pradžios mokslus ėjo
Raseiniuose, kur baigė dviklasę mokyklą. Gimnazijoj mokėsi

Kitas laikraštis „Popolo di Roma“ pažymi, jog Italija
esanti visiškai rami. Italija negalinti gerai suprasti, kuriuo
pagrindu tas sutraukimas yra vykdomas.

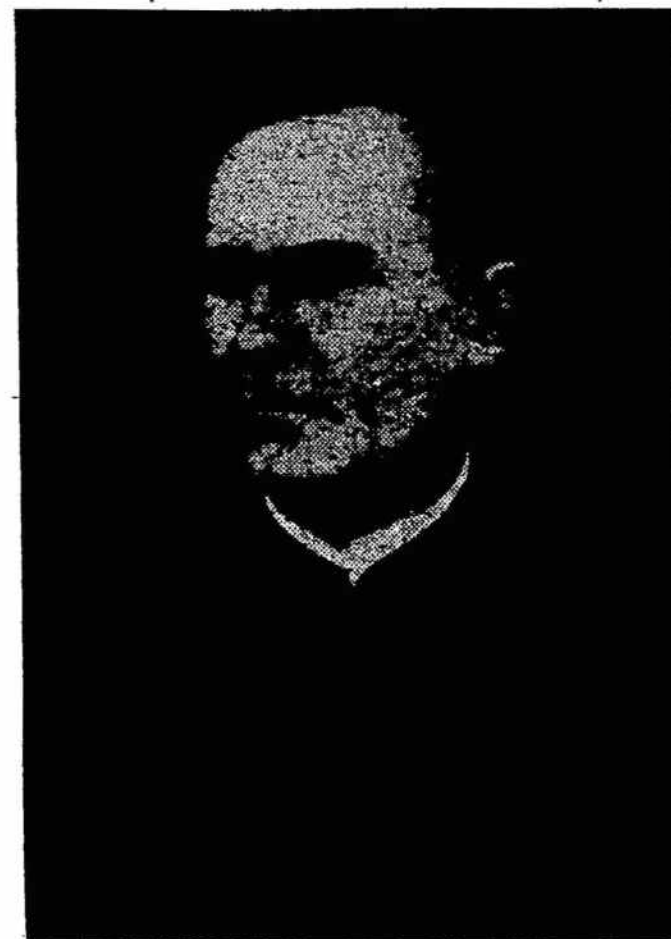
Jei, tačiau, Anglija galvotų apie puolimo planus Vidurže-
mio jūroj, tai anglai su prancūzais neturėtų pamiršti, jog ši-
tokio žygio rizikas būtų be galo didelis. Italija esanti pasi-
ruošusi, visiškai pasiruošusi visokiems įvykiams. Laikraštis
„Messaggero“ pabrėžia, kad, nežiūrint to, koks būtų laivyno
sutraukimo į Viduržemio jūrą tikslas, šis sutraukimas nieku
būdu negali padaryti įtakos Italijos pasiryžimui ginti savo
gyvybinius interesus.

Aplamai, paskutinėmis dienomis ir Europos pietuose bei
pietryčiuose jaučiama daugiau įtempta padėtis ir pagyvėjusi
diplomatinė veikla. Skelbiama, kad Turkija prie Bulgarijos
sienos sutraukė daugiau kariuomenės. Graikijos rytų pakraš-
tyje buvę pastebėta keletas britų karo laivų. Spaudoje pa-
brėžiama, kad popiežius labai energingai veikia, jog Italija
nestotų į karą. Ir Italijos karaliaus įpėdinio apsilankymas
pas popiežių jungiamas su šiąja popiežiaus intencija. Vis dau-
giau imama dėmesio kreipti į Balkanus.

**ČAMBERLAINAS APIE VOKIEČIŲ NUOSTOLIUS NOR-
VEGIJOJE.** Britų ministras pirmininkas Čamberlainas, atsa-
kydamas į klausimus atstovų rūmuose, padarė apžvalgą karo
veiksmų Norvegijoje. Jis pabrėžė, kad jau prieš kelis mėne-
sius žinoję, jog vokiečiai Baltijos uostuose telkė kariuomenę
ir transportus, tik dar nebuvo žinoma prieš kurią valstybę
jie panaudos tą jėgą. Apie vokiečių nuostolius Norvegijoje
Čamberlainas pareiškė, jog vokiečiai kautynių metu netekę
trijų, o gal ir keturių, nuskandintų kreiserių, du kreiseriai bu-
vo sugadinti; 11 naikintuvų, 5 povandeniniai laivai ir 30 trans-
porto ir maitinimo laivų su keliais tūkstančiais žmonių buvo
paskandinta. Be to, dar 10 transporto ir maitinimo laivų buvo
kliudyti santarvininkų torpedų ir greičiausiai jie nuskandinti.
Tuo tarpu anglai netekę 4 naikintuvų, 3 povandeninių laivų, 1
vilktuvo ir 5 smulkesnių pagalbinių laivų. Dar 5 karo laivai
buvo apgadinti per puolimus iš oro ir 1 maitinimo laivas nus-
kandintas vokiečių povandeninio laivo. Toliau Čamberlainas
pabrėžė, kad jei mes dar nesame pasiekę savo tikslo, tai ir
vokiečiai taip pat nėra pasiekę savojo. Tuo tarpu vokiečių
nuostoliai yra žymiai didesni. Pabaigoje Čamberlainas pareiš-
kė, kad išnaudosime kiekvieną progą, kokia tik mums pasitai-
kys Norvegijoje, padaryti priešui nuostolių, tačiau negalime
leisti sau pamiršti toli į ateitį numatytą strategiją, kuri sąjun-
gininkams leis laimėti karą.

— Vokiečių spauda skelbia, kad anglai per kovas Nor-
vegijoje netekę 135 laivų.

Jelgavoje (Mintaujoje), o kunigystės mokslus ėjo Žemaičių
dvasinėje seminarijoje Kaune. Į kunigus išventintas 1886 m.
Vikaru buvo Žemiuose, Kaune Šv. Trejybės bažnyčioje, Yla-
kiuose ir 1893 m. atkeltas
į Baisogalą. Nuo 1914 m.
buvo Krakų dekanato
dekanu, o 1936 m. pakel-
tas į kanauninkus.

Kanauninkas buvo ra-
maus būdo žmogus, tylus,
kantrus darbininkas; dir-
bo kukliai ir nemėgdavo,
kad kas nors jo nuopel-
nus viešai keltų..

Dar spaudos draudimo
laikais, kada „...lietuviš-
ko nei žodžio nei rašto
neleido erelis, suspaudęs
sparnais...“, kada lietu-
viškos maldaknygės, ele-
mentoriai, kalendoriai ir
kitos knygos buvo spaus-
dinamos Prūsiose — Til-
žėje ar Bitėnuose ir
knygnešių slaptai gabe-
namos į tuomet Rusijos

valdomą Lietuvą, velionis su savo vikarais klebonijoje knygne-
šius slaptai priglausdavo ir trobesiuose jų ryšulius paslėpdavo,
be to, padėdavo toliau gabenti ir platinti. Tą jo darbą ir pačių
baisogaliečių mažai kas žinojo, nes tai buvo dirbama labai
slaptai.

GRUMTYNĖS NORVEGIJOJ

NAIKINAME ARŲ LIZDUS

Pranešimai iš Norvegijos skelbia, kad ten karas jau beveik baigiasi atskirose srityse. Ligi šiol vokiečiai buvo įsiveržę į visą eilę prie Šiaurės jūros gulinčių uostų, o taip pat užėmę ir sostinę Oslo. Iš čia jie žygiavo aukštyrų Norvegijos šiaurėn, o taip pat valė ir pietinę dalį. Tačiau tie plotai, kurių išmatavimai pietinėje Norvegijoje skaičiuojami šimtais kilometrų, kur daugelyje vietų sunkūs kalnų masyvai — nebuvo lengva įveikti net paskiriems pėstininkų būriams.

O ką bekalbėti apie motorizuotas grupes ir tankų dalinius, kuriems reikia atitinkamų veikimo vietovių ir kuriems kalnai su savo prarajomis yra beveik nenugalimi.

Reikia suprasti, kaip nelengva kovoti svetimame krašte, kur nežinomi įvairūs keliai ir kalnų takai. Kiekviename žingsnyje gabus, greitas ir slaptas partizanas galėdavo padaryti daug nuostolio.

Ir vokiečiai patys prisipažįsta, kad jie sutiko nemažą sunkenybių. Jų laikraščiuose dedami aprašymai su ženkleliu PK. Tai reiškia, kad juos parašė besikauną fronte žurnalistai, suburti į tam tikrus karo korespondentų būrius.

Pranešimuose daug įvairių nuotykių ir daug epizodų apie kovas norvegų žemėse.

Apie vieną tokį ir kiek plačiau pakalbėsime.

„Paskutiniai vakaro spinduliai lūžta uolose ir slėniuose. Visiškoje ramybėje

stūkso tamsūs norvegų miškai, kurie slepia visa ką. Prieš dvi valandas pasibaigė kovos su norvegų patruliais ir dabar nepaprasta tyła visoje apylinkėje.

Du mūsų vyrai krito šioje kovoje ir paskutinį kartą, aplink susibūrę, pagerbiame juos.

Tamsa gula į Randstjorda. Pilkoje nakties šviesoje žiba granitinių kalvų viršūnės, apsisiautę baltomis sniego skraistėmis.

Anksti rytą žygis prasideda toliau. Pilkos pėstininkų voros slenka kalnų pusėn. Priešais slenka žvalgymo grupės.

Tolumoje matyti melsvi kalnų kupolai, apaugę eglė miškais. Kelias rangosi per kalnus, su daugybe posūkių ir staigmenų. Slenkame Mjōsa ežero link, didžiausio Norvegijos viduje esančio vandens ploto. Flubergas, Gjōvikas, Hararas ir vėliau Lillehammeris — punktai, kuriuos turime pereiti.

Ir taip kelias per nežinomybę. Niūrios uolų pašlaitės stebi mus, slėpdamos kažką, ko nematome, bet galime nujauti. Norvegai jau ne vieną kartą pasirodė šiuose kalnuose. Iš slaptų savo arų lizdų jie staiga pasirodo ir praneša apie save ugnimi.

Ateina pranešimas iš priešakinių patrulių: „Už 1300 metrų suardytas kelio tiltas. Atrodo, yra paruošta ir kitų kliūčių!..“

Tuoju pat įsakymas: Psk. Mansfeldas su kulkosvaidžiu kelio kairėn. Bergerio šaulių grandis dešinėn, uolos link. Slinkti pirmyn ir perlaužti pasipriešinimą!

Norvegai susprogdina tiltą...

Dalys tuojau pasiskirsto. Kulkosvaidininkai užima poziciją plokščiame griovyje ir slenka pirmyn. Šauliai lipa kalnan ir nužygiuoja per eglė mišką.

Tais laikais pradinių mokyklų Lietuvoje, nors ir nedaug buvo, bet rusai mokytojai vedė rusinimo politiką. Jie skelbė, kad čia ne Lietuva, o „Sievero-zapadnyj kraj“ — Rusijos imperijos dalis, ir čia viskas turi būti taip, kaip caro valdžia nurodo. Mokyklose buvo dėstoma ir kalbama tik rusiškai, buvo mokoma ir rusiškų dainų, o lietuviškai net per pertraukas buvo uždrausta mokiniams ne tik dainuoti ar deklamuoti, bet ir tarpusavy kalbėtis.

Lietuviškai skaityti ne visi ir mokyklą lankantieji mokėjo, o mokėjo tik tie, kurie buvo motinų ar „daraktorių“ iš elementoriaus ar maldaknyges išmokyti. Lietuviškai rašyti labai retas temokėjo.

Velionis jau tuomet slaptai dirbdamas stengėsi pats ir per savo vikarus sudaryti tam rusinimui atsvarą, įkvėpiant vaikūčiams lietuviškos dvasios. Dėstydamas mokyklose tikybos pamokas, pastebėjęs gabesnius ir rimtesnius vyresniųjų skyrių mokinius, juos atskirai pasikviesdavo pas save į kleboniją ir duodavo jiems lietuvišką išrašytą raidyną slaptai namie perrašinėti sąsiuvinuose. Už gerai, švariai ir atidžiai perrašytus du puslapius mokėdavo po grašį (2½ centų), tuo skatindamas vaikus perrašinėti. Vaikai, norėdami užsidirbti pinigų sąsiuviniams, atidžiai perrašinėdavo iš pradžios raidyną, o vėliau iš knygu, ir tuo būdu išmokdavo lietuviškai rašyti. Daug senosios kartos baisogaliečių už tai velioniui yra dėkingi.

Skatino vaikus lietuviškų dainų, lietuviškų eilėraščių mokyti. Besilankydamas parapijoj ar tai kalėdos metu ar kitomis progomis, jaunimą, mokantį lietuviškų dainų, pagirdavo, paskatindavo mokyti, o vaikus, mokančius lietuviškų eilėraščių ir juos gražiai padeklamavusius, apdovanodavo saldainiais ar paveikslėliais, o už rusiškų, kad ir meniškiausiai padeklamotus, nė žodžio neprataravo. Tai buvo dar spaudos draudimo laikais.

Rūpinosi ir žmonių sveikata. Matydamas, kiek moralinės ir medžiaginės žalos padaro žmonėms degtinė ir kiek ji kenkia žmonių sveikatai, visokiais būdais kovojo su girtuokliavimu. Bažnyčioje per pamokslus ir belankydamas parapijiečius ragino susilaikyti nuo degtinės ir įkūrė blaivybės draugiją.

Atgaunama spauda. Tuojuais Baisogalos miestely įkuria parapijinę bibliotekėlę, kurią paveda vargonininkui prižiūrėti. O pats visokiais būdais ragina jaunuomenę knygas skaityti, kiek-

viena proga pasiteiraudamas, ar yra skaitęs ir kiek atsimena perskaitytos knygos turinio bei jos idėjos. Pats ragino ir išrašinėjo tuo laiku pradėjusį Seinuose eiti savaitraštį „Šaltinį“. Jaunimas pradeda daugiau skaityti ir atsipalaiduoti nuo degtinės.

Velioniui rūpėjo ir žmonių gerovė. Miestely buvo keliolika krautuvių ir visos kitataučių, kurie dažnai labai nesąžiningai išnaudodavo ūkininkus ir darbininkus. Velionis pats imasi ir organizuoja, rodos 1907 m., pirmąjį Baisogaloje kooperatyvą „Vartotojų bendrovė“, įtraukdamas pajininkais ūkininkus ir darbininkus. Pats kooperatyvą prižiūri ir globoja, per jį išrašinėja trąšas ir sėklas ūkininkams. Kooperatyvas gerai vertėsi. Tik per Didįjį karą krautuvė sudegė, o pinigai žlugo.

Velionis galvodavo apie tautos ateitį. Numanė, kad tautos susipratimui pakelti reikia daugiau turėti savo šviesuomenės. Tuo reikalu velionis pradėjo rūpintis dar spaudos draudimo laikais. Tenka pabrėžti, kad prieš karą mūsų žemėje viduriniųjų mokyklų (gimnazijų, realinių mokyklų) buvo nedaug. Į jas pakliūti nevisi ir norintieji galėdavo, be to, ir mokslas buvo brangesnis, ir ūkininkai pinigų mažiau turėdavo. Velionis, gerai pažindamas savo parapijonis, numanydavo, kuris jų pajėgtų leisti vaikus į mokslus. Ir pastebėjęs ar tai mokykloje, ar kalėdodamas gabesnius vaikus, kalbindavo tėvus ir ragindavo juos leisti vaikus mokyti. Jeigu paragintieji kartą kitą nesiryždavo, tai pats asmeniškai nuvykdavo arba pasikviesdavo ir įtikindavo. Jeigu kai kurie tėvai susvyrudavo dėl vaikų nepasisekimo (vaikai, eidami mokslus, už lietuvišką veikimą įkliūdavo rusų administracijai) ar dėl konfliktų tarp tėvų ir vaikų (vaikams profesiją pasirenkant), velionis tokiomis atvejais ir tėvus paguosdavo ir vaikus moraliai paremdavo; paremdavo ir materialiai, ar tai paskolindamas, ar tiesiog sušelpdamas.

Jeigu šiandien iš Baisogalos parapijos turime profesorių, gydytojų, kunigų, karininkų, teisininkų, agronomų ir kitų profesijų šviesuomenės, tai didele dalimi turime būti už tai dėkingi ir velioniui. Iš pradžių šioje srity buvo sunku pirmuosius ledus pralaužti, bet vėliau jau ir patys ėjo.

Užėjo Didysis karas. Daug gyventojų pabėgo į Rusiją. Velionis likosi su baisogaliečiais vietoje. Atėjo okupacinė valdžia, įvedama griežta neprasta tvarka, prasideda visokie suvaržymai. Kenčia gyventojai, kylą nesusipratimai. Ištinka vi-

500—400 metrų. Jie gerai mato tiltą. 300, 200, 150 metrų. Jokio garso ir jokio judesio. Tačiau žinoma norvegų taktika. Jų kalnų medžiotojai guli kaip negyvi. Jie prisileidžia ligi 100, 80, net 50 metrų. Tada trenkia kelis aštrius, gerai nutaikintus šūvius ir tuoj išnyksta.

Ir iš tiesų.

120 metrų neliko, kaip plykstelėjo ugnis iš priešakio. Kulkosvaidis tuoj užėmė poziciją ir pradėjo sveikintis. Dar pora šūvių atėjo iš priešakio ir nutilo.

Pamatėme kaip šmėkstelėjo samaniniai žalia norvegų uniforma apsilvilkęs kareivis. Keli šūviai. Jis išmeta trumpą karabiną, pergriūva... Tačiau vėl atsistoja ir išnyksta už uolos.

Šūviai nutyla. Dairomės vis tam pačiam rytmetiniam kalnų ramumui siaučiant.

Iš užpakalio sujuda keli vyrai, perbėgdami mažą laukelį tarp miško ir sugriuvusių uolėnų. Staiga pradeda loti ir prieš kulkosvaidis. Dabar pamatome jų lizdą! Jie prisiglaudę keliasdešimts metrų aukščiau už granito gabalų ir ten sumirga nemaža galvų.

— Kaip juos iškrapštyti iš ten? Kitaip mes negalim prieiti prie tilto ir jį sutaisyti.

Alpių šauliai greiti ir miklūs. Jie net nemirktelėja, kai išgirsta įsakymą šliaužti į kalną ir apeiti šią vietą, pasiekti norvegų lizdą ir kirsti iš nugaros.

Dar po granatą viršaus gauna jie. Kulkosvaidininkas užsimeta savo ginklą ant peties. Pirmyn!

Tylime mes. Tyli ir norvegai.

Vienas iš ten iškiša galvą pasidairyti. Trinktelėjo du šūviai ir tuoj norvegai atsako keliais atgal.

Slenka sekundės, laukime dingsta minutės. Tuo pačiu metu mūsų šauliai, kaip

kalnų stirnos, šokinėja ir karstosi uolomis, slinkdami prie įsitvirtinusių.

Pamatome juos judančius toli dešinėje. Maža grupelė, smulkutė ir čia išnykstanti, tai vėl pasirodanti, kabinėjasi uolomis vis pirmyn.

Juos dabar gali norvegai pamatyti ir gerai apšaudyti.

Vadas komanduoja ugnį, kad nukreiptų norvegų dėmesį į čia.

Pradedame šaudyti. Kulkos taškosi į uolas, žiauriai spiegdamos ir lėkdamos į kalno prarajas.

Kulkosvaidžių riksmas banguoja aidu kalnais ir atrodo, lyg milžinai, pabudę iš sunkaus miego, maurotų.

Dar kartą pamatome savo Alpių šaulius. Jie dabar dar aukščiau.

Truputėlis laiko ir norvegų nugara bus prieš juos.

Daužosi šūviai, ardydami granitinių masių tylą. Kažkas iš mūsų nori persokti tuščią kelią ir prisiartinti prie tilto, bet jį žemę skelia tiek daug kulku, kad ir toliau esant atrodo nepaprastai karšta.

Staiga užgieda Alpių šaulių kulkosvaidis. Lizdas užpultas. Šaudome ir mes. Norvegų ugnis lyg staptelėja, paskui pasidaro stipri, lyg bėgantis vėjas, vėl ji silpsta ir nutyla. Iš už uolos pakyla šautuvai viršun.

Pasiduoda! Pasirodo ir kepurės ant šautuvų vamzdžių. Kova pralaimėta. Viens po kito išlenda iš už uolos norvegų kareiviai. Šaltais veidais jie renkasi apacion ir sudeda savo ginklus. Tuo pačiu metu, kai vyksta nuginklavimas, pionieriai jau apžiūri tiltą ir tuoj ruošiasi darbams.

Patrulių grupės nužygiuoja pirmyn prie naujos kliūties.

Grumtynės fjordų viršūnėse...

TAIKINYS — DESANTAS

Karas šiaurėje turėjo keletą naujų šio karo elementų. Žymiausias jų — desantinių grupių kėlimas iš jūros svetimon žemėn. Ši karinė operacija reikalauja dide-

sokios bėdos. Ir čia velionis visokiais patarimais pagal išgalę padeda gyventojams ir juos užtaria.

Ateina 1918 metai. Paskelbta Lietuvos nepriklausomybė, bet šeiminkauja dar okupacinė valdžia. Reikės kurti savo valstybinį aparatą, reikės kurti savo kariuomenę. Reikia jau pradėti burti, judinti jaunuomenę.

Grįžta iš Rusijos ten mokslus ėjusis jaunimas. Norima organizuoti vietas gyventojai, aiškinti jiems apie laisvosios Lietuvos atkūrimą ir šiam darbui tinkamas priemonės. Yra darbininkų, bet šeiminkaujantieji okupacinės valdžios pareigūnai neleis dirbti. Tik a. a. dekanui, kaip vokiečių vietos valdžios žinomam žmogui, prašant ir davus raštišką pasižadėjimą priimti priežiūrą ir visą atsakomybę, buvo gautas leidimas Baisogaloje įkurti jaunuomenės organizaciją — pavasarininkų būrį. Prie būrio organizuojami suaugusiems bendrojo lavinimo kursai. Prasideda vakarai, koncertai, susirinkimai, pamokos. Sklinda dainos, deklamacijos, paskaitos. Pakyla nuotaika. Kadangi viešai kalbėti šeiminkavusieji neleido, tai atskirai per pasikalbėjimus su vienu kitu paskleidžiamos idėjos apie paskelbtosios nepriklausomybės ir savo kariuomenės kūrimą, savo milicijos organizavimą. O kai prasideda organizuoti kariuomenę, velionis pats betarpiškai ir per savo artimuosius talkininkus ragina stoti savanoriais į Tėvynės gynėjų eiles.

Keletas iš Rusijos grįžusiųjų ir komunistine dvasia persišėmusių asmenų už šį darbą grasino dekanui, kad atėję raudonieji už tai jam atmokės. Todėl, kada į Baisogalą artinosi raudonieji ir vėliau ją užėmė, velionis buvo iš jos pasišalinęs. Tai berods vienintelį kartą per 47 metus.

Prasideda kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės. Organizuojasi komitetai aukoms rikti ir į frontą siųsti, ir maitinimo punktui Kėdainių stoty palaikyti. Velionis ir čia aktyvus. 1920 m. įsikuria Baisogalos dvare lauko ligoninė. Tais laikais intendantūros ištekliai neperdideli ir ligonių davynys mažai kuo skyrėsi nuo sveikųjų davinio. Velionis, pats duodamas pavyzdį, ragina parapijiečius, kad kas kuo gali, prisidėtų sužeistųjų maistui pagerinti. Sujudo parapijiečiai. Neša sviesto, sūrio, kiaušinių, vištų, ančių, žašų. Ligoniai jaučia gyventojų dėkingumą už jų vargus ir praliėtą kraują.

Pagaliau pasibaigė Nepriklausomybės kovos. Tautiečiai, būdami dėkingi kovotojams dėl laisvės, sumanė jų žygius įam-

žinti. Baisogalos kapinėse ilsisi 15 karžygių, galvas padėjusių dėl Tėvynės.

Žuvusiems dėl Lietuvos laisvės pagerbti, jų žygiams įamžinti, baisogaliečiai sumanė pastatyti paminklą. Sudaromas komitetas. Velionis išrenkamas komiteto pirmininku. Komitetui vadovaujant, bendromis parapijiečių aukomis ir pastangomis iš granito padaromas originalus paminklas ir įrengiamas sodelis.

Velionis mylėjo gamtą, mėgo žemės ūkį ir pavyzdingai ūkininkavo. Dar prieš Didįjį karą, jeigu ką nors naujo ir geresnio patirdavęs, patardavo parapijiečiams ir ragindavo juos tobulinti savo ūkius, parenkant sėjomainą, tinkamesnes javų atmainas ar gyvulių veisles, ir pats, jeigu galėdavo prie to prisidėti, nešykstėdavo, paskolindavo ūkininkams savo tobulesnius žemės ūkio įrankius.

Būdamas aukštos inteligencijos, kad ir ilgus metus gyveno toje pat vietoje — kaime, bet nei kiek nesurembėjo. Nuolat judrus, žvalus džentelmenas, nuolat viskuo domėjosi, viskuo rūpinosi, džiaugėsi mūsų tautos laimėjimais ir jais gyveno, sielvartavo jos nepasisekimais ir giliai dėl jų išgyveno, nors stengdavosi to viešai neparodyti, kad pesimistiškai nenuteiktų kitų.

Savo parapijiečiams visuomet buvo prieinamas ir artimas. Reikiant, jiems patardavo, juos užtardavo, pagal reikalą pabardavo ar paguosdavo, ir tuo jiems buvo įtakingas. Nežiūrint į tai, kad kai kurios Baisogalos parapijos apylinkės aplenkintos, Nepriklausomybės kare iš baisogaliečių buvo daug savanorių, kurių dalis dalyvavo jau pirmose dėl Nepriklausomybės kautynėse 1919. II. 8.—9. ties Kėdainiais. Yra daug baisogaliečių, išėjusių mokslus ir dirbančių atsakingą darbą valstybinėse ar privačiose įstaigose.

Velionis visų tikrųjų patriotų lietuvių buvo gerbiamas ir jiems buvo artimas žmogus ir bičiulis.

Todėl ir į amžinojo poilsio vietą palydėti susirinko tiek daug žmonių. O prie duobės sakant atsisveikinimo žodžius, nuliūde ir susikaupė baisogaliečiai, tarsi savo tėvą laidodami, vyrai ašarojo, o moterys net balsu raudėjo.

Netekome dar vieno garbingo tauraus lietuvių, tikro Tėvynės sūnaus, o baisogaliečiai savo dvasios tėvo, patarėjo, globėjo ir bičiulio. Jo šviesi atmintis ilgai pasiliks gyvųjų širdyse.

Kėdainių savanoris

lio ir labai detalaus pasiruošimo. Reikia viską numatyti ir tuojau, pajutus žemę po kojomis, pereiti kautynių padėtin ir vykdyti žygi.

Norint iškelti didesnes desantines dalis, reikia iš laivų išlaipinti ne tik pėstininkus, bet iškrauti ir jų ginklus, municiją, artileriją, sunkvežimius, radijo stotis, maisto atsargas ir daug ką kito, be ko jokia kariuomenė nieko negali veikti ir pasireikšti.

Kai vokiečiai užėmė didžiausius ir svarbiausius Norvegijos uostus, tai vis dėlto dar liko Norvegų pakrantėse šimtai kitokių uostų ir uostelių, prisiglaudusių fjordų plyšiuose ar įtekančiose į Šiaurės jūrą upėse.

Daugelis šimtų kilometrų pakrantės nebuvo vokiečių kariuomenės kontroliuojama. Ten gyveno ir dirbo norvegų žvejai, kurie nebuvo palankūs vokiečiams, bet klausė savo karaliaus Haakono įsakymo priešintis. Žvejai mielai talkininkavo anglams, kurie tuojau suorganizavo savo kariuomenės iškėlimą Norvegijon.

Buvo numatyta paimti iš vokiečių Drondheimą. Dėl to santarvininkai pasirinko du punktus — į šiaurę nuo jo — Namsos uostą ir į pietus — Andelsnes. Tuo būdu Drondheimas turėjo atsidurti lyg ir replėse.

Savo laivynu vokiečiai negalėjo pasipriešinti anglų laivynui, atlydėjusiam transporto laivus prie Norvegijos krantų. Mūšin mesta buvo aviacija, kuri turėjo žaloti ir naikinti sodinamus desantus.

Apie Namsos ir Andelsnes bombardavimą sakoma tik tiek, kad tai buvo dar nematytas aviacijos šėlimas.

Rastame anglų karininko dienoraštyje yra tokie pasižymėjimai.

„... Artinamės prie žemyno. Pilkas oras ir migla guli jūroje. Išdalintos gelbėjimosi juostos. Laivai paruošti.

„... Mes sausumoje. Kalnai ir vanduo tarp jų. Aviacija veikia be paliovos.

„... Šiandien buvo 20 lėktuvų aliarmų ir tiek pat puolimų...“

Vokiečių aviacija puolė ne tik išlaipinamas dalis, atakavo karo laivus, bet taip pat sistemingai skrido ir sunkiausiomis bombomis griovė Namsos ir Andelsnes uosto įrengimus: krantines, keltuvus, geležinkelį ir visa kita, kas tarnauja iškėli-

miams iš laivų daliniams ir, be ko visas darbas yra nepalyginamai sunkesnis ir ilgesnis.

Apie desantų puolimą nešykšti spaudoje pasipasakoti tos didžiosios norvegų dramatos aktoriai — lakūnai.

„Išskridome šiandien tik auštant. Dar jūroje, pilkam vandens garui skleidžiantis aplink, pirmą kartą puolėme besiartinantį laivyną. Bombų žaibai jūroje — vaizdas, kurio nieks niekad neužmirš. Milžiniški vandens stulpai šoka tiek aukštai, kad atrodo užlies ir laivus, kaip didžiulio potvynio banga.

Žemė palieka tik tolimu, siauru brūkneliu, o aplink, begalinėje vandens simfonijoje, krinta mūsų bombos apačion, mesdamos ugnį, plieno ir medžio gabalus, vandens mases aukšty, purtindamos orą tokiau viesulu, kuriame ir mūsų lėktuvai, jei tik žemiau nusileisdavo, sudrebėdavo...“

Aerodrome mažas, greitas karštos kavos užkandis. Tuo pačiu laiku ginklų meistreriai ir bombininkai aptarnauja lėktuvus, tuoj juos paruošdami skridimui.

Didžiuliai plieniniai mirties kūnai pakyla nuo vežimėlių ir pasikabina po lėktuvų sparnais ar pasislėpia bombonešių liemenyse.

— Eskadrilė pasiruoš startui!

Rankos greit dirba, užsisagstydamas pašalmius, pririšdamas parašutus ir pritvirtinančias plaukiančias liemenes.

— Taikiny — išlaipinamas desantas. Ataka bombomis, o paskui kulkosvaidžių ugnimi. Į mašinas!

Dunda varikliai ir vėjas braukia šiurkščią norvegišką samaną. Kalnai ir tamsios jų prarajos nuskęsta apačion, o mes kylame ir kylame į viršų.

Mažuose ežeruose matyti išplaukusios valtys. Ankstyvi žvejai jau traukia iš gelmės žuvį. Ir mes einame žvejoti! Suričiuotos bombų eilės ir pilni šovinių būgnai — mūsų darbo priemonės.

Išeiname į jūrą. Šaltis slenka iš lauko vidun, bet jis čia sugniužta prieš kabinos šildytuvus.

— Krantas — ilga, aštrių kalnų braunų eilė. Ji, lyg žilagalvių senių galvos, sidabru pasipuošusios.

Lėktuvai ore lekia į mus! Mes pastebime daug juodų taškų rausvai mėlyname ryto danguje. Prie kulkosvaidžių išsitempia šauliai. Ar tai pakilo iš lėktuvnešių anglų naikintojai taip pat rytmečio medžioklei? Atstumas labai greit mažėja.

(Bus daugiau)

KARO VEIKSMAI

Norvegijos fronte žymus vokiečių laimėjimas. Sąjungininkų kariuomenės dalys pasitraukė iš vidurio Norvegijos ir tuo būdu pietinė ir vidurio Norvegija atiteko vokiečiams. Kai kur tose srityse dar tebėra smulkesnių norvegų kariuomenės dalinių, kurie beviltiškai priešinasi, tačiau sunku ką beatlaikyti. Pasilieka tik šiaurinės Norvegijos frontas. Pasitraukusi sąjungininkų kariuomenė susodinta į laivus. Sąjungininkų dalims Norvegijoje trūkė tankų, šarvuotųjų ir lėktuvų. Švedų spauda rašo, kad dalis sąjungininkų ginklų ir municijos patekė vokiečiams, nes nespėta jų išgabenti. Tačiau anglai teigia, kad jų dalys iš Norvegijos pasitraukusios labai tvarkingai, išveždamos visą savo turtą ir ginklus. Sąjungininkų šaltiniai tvirtina, kad prie Narviko jie ir toliau kovosią. Norvegų kariuomenės dalių vadas vidurio Norvegijoje plk. Getzas išleido atsisaukimą į savo kareivius, kad jie turi padėti savo ginklus, nes po tokių įvykių nebesą prasmės toliau kovoti.

Norvegų Hegros tvirtovė, kuri visą laiką didvyriškai gynėsi, taip pat pasidavė, pritrūkusi šaudmenų ir maisto. Joje buvo tik 15 karininkų ir 160 kareivių, bet iki gegužės 5 d. atkakliai laikėsi.

Vokiečių kariuomenė žygiuoja toliau į šiaurę. Vokiečių žinios skelbia, kad paskutinėmis dienomis jie nuskandinę prie Norvegijos kelis sąjungininkų laivus. Švedų spauda praneša, kad vokiečių kariuomenės transportai į Norvegiją ir toliau eina nesumažėjusiu tempu oro ir jūros keliu.

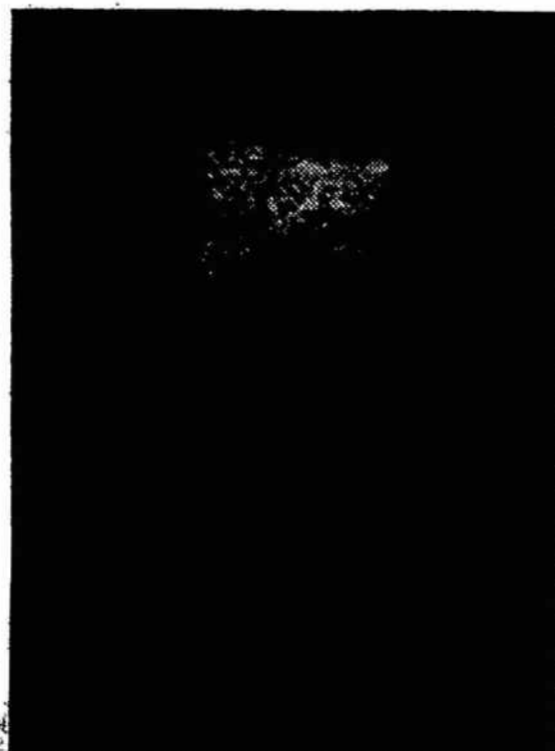
Sąjungininkai praneša, kad jų lėktuvai vis dar smarkiai tebebombarduoja vokiečių užimtus Norvegijoje ir Danijoje aerodromus, o taip pat ir šiaurinės Vokietijos aerodromus.

MIRĖ HENR. TRAKUTIS

Praėjusių savaitę džiovininkų izoliaktoriuje mirė žinomas feljetonistas satyrikas Henrikas Baltrušaitis.

Velionis kelis metus yra bendradarbiavęs ir „Karyje“. Po feljetonais pasirašinėdavo slapyvardžiu Henr. Trakutis ir kt., o po reportažais ir kt. Henr. Vingėla ir kt. Taip pat nemaža yra parašęs ir smulkių juokų į „Kuprinės pabiras“. Plačiai yra bendradarbiavęs periodinėje humor spaudoje. „Kuntaplyje“ ir kt. po savo feljetonais pasirašinėdavo Zebediejaus slapyvardžiu ir kt. Be to, atskiru leidiniu yra išleistas jo feljetonų rinkinys „Atsargiai, dažyta“.

H. Baltrušaitis buvo gabus satyrikas-feljetonistas. Jeigu ne jo gyvenimo ypatingos aplinkybės, savo linksmą plunksna būtų daug ką vertingo davęs mūsų literatūrai. Bet, deja, savo

gyvenimo nesuderinęs su savo gabumais, savyje glūdinčio talento neišvystė. O gal pats per maža kreipė dėmesio į savo gabumus, o gal aplinkybės sukliudė? Sunku kitiems spręsti.

Velionį teko pažinti dar iš gimnazijos suolo. Mokėsi Kaune, L. Mokytojų Profesinės S-gos gimnazijoje suaugusiems, kurią baigęs buvo pradėjęs universitete studijuoti, bet vėliau mokslą nutraukė. Savo aštriu sąmojumi išsiskirdavo iš draugų tarpo. Vėliau teko su juo susidurti ir organizaciniame gyvenime. Trumpu savo sąmojumi sugebėdavo labiau kitus įtikinti, negu kai kurių ilgos ir rimtos kalbos. Vėliau visai pasitraukė iš organizacinio gyvenimo ir pasiliko tik prie savo plunksnos. Paskutiniais metais velionį matėme kaip suvargusį ir pasitraukusį iš normalaus gyvenimo. Alkis, šaltis ir kitos aplinkybės priartino šio dar tik apie 40 metų amžiaus vyro gyvenimo pabaigą.

Velionis, kilimo zanavykas, stoji Lietuvos kariuomenės dar Nepriklausomybės kovų metu. — 1919 m. Išėjęs iš kariuomenės į atsargą mokėsi, kaip jau anksčiau minėjau. Baigęs gimnaziją, pradėjo aktingiau bendradarbiauti įvairioje mūsų periodinėje spaudoje, bet skaitytojų dėmesį labiau atkreipė jo feljetonai. Šalia kitų, jau nutilusių mūsų feljetonistų, H. Baltrušaitis buvo laikomas vienu gambiausių feljetonistų Lietuvoje.

St. Širvyš

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

ŠAUTUVĖLIS

K. DONIS

Šautuvėlis žvilga,
šautuvėlis tviska,
šautuvėlis taikliai,
taikliai ima viską.

Imsiu jį į ranką
prie peties prispausiu.
Švino kulipkėlė
kauks nukauks toliausia.

Tai ne gegutėlei,
ne paukšteliui girių
švino kulipkėlė
tylią mirtį skiria.

Tai ne epušėlė,
ne eglėlė, skirpstą
švino kulipkėlė
lėks nulėks pakirsti.

Tik grobuoniui priešui,
laisvės kurs nežino,
neš tyliausia mirtį
kulipkėlė švino.

Tiktai ji, kaip uosį,
kaip gležnutį skirpstą
švino kulipkėlė
lėks nulėks pakirsti.

Šautuvėlis žvilga,
šautuvėlis tviska,
šautuvėlis taikliai,
taikliai ima viską.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Visose mokyklose motinos diena paminėta su ypatingu nuoširdumu ir pasirengimu. Programose pasirodė mokiniai su savo kūriniais, dainomis, muzika.

ŠIAULIŲ V. PREKYBOS MOKYKLA

Šiaulių V. Prekybos Mokykloje įsistegusiam šaulių būriui vadovauja mokytojas. Itn. Laurinaitis. Būrio vado padėjėju yra mok. Bitinas (I kl.).

Neperseniausiai prie šaulių vyrų būrio įsistėgė ir mergaičių būrys. am.

VILKAVIŠKIS

Paskelbtas „Kario“ konkursas „Kodėl būti civiliu lakūnu“ moksleivių tarpe sukėlė nemažą susidomėjimo, nes vilkaviškiai moksleiviai labai domisi aviacija. Daugelis žada šiame konkurse dalyvauti.

V.

Skautų sukaktis. IV. 27—28 Vilkaviškio tunto skautai-tės šventė savo 20-ties gyvavimo metų sukaktį.

J.

Šauliai mokosi. Gavus mokymo programą, numatyta šiemet išeiti I-jų mokymo metų programą. Jau įvyko kelios pamokos, kurių metu išnagrinėta Š. S-gos istorija, uždaviniai, santvarka. Nagrinėjo šauliai Jasburskis ir Sidabras. 18. IV. įvykusios pamokos metu j. Itn. Stonis kalbėjo apie kovotojo pareigas ginantis ir puolant.

J.

KAUNO V. GIMNAZIJA

— Nors susidomėjimas aviacija mokinių tarpe labai didelis, bet vis dėlto neįsistėgia aviacijos būrelis. Reikėtų susirūpinti būrelio įsteigimui!

— Gimnazijoje gyvai veikia 2 mergaičių skaučių draugovės, kurias globoja insp. Lastienė.

J. Skliutauskas

Gamtos draugai

KAUNO IV VALST. GIMNAZIJA

Ekskursija į Vilnių ir Trakus

Gegužės 1, 2 ir 3 d. Kauno IV valst. gimn. surengė ekskursiją į Vilnių ir Trakus. Drauge su ekskursija vyko gimn. choras, ved. muzikos mokytojas. Čeičio, kurs dainavo Vyt. Didž. gimnazijoje, o aštuntokai suvaidino Čiurlionienės komediją „Kuprotas oželis“.

Pr.

KAUNO SKAUTŲ D-VIŲ SUEIGA

Gegužės 2 d. Kauno IV gimnazijoje buvo Kauno d-vių skautų gausi sueiga, ku-

rios programoje parodyta daug skautų meninių pajėgų. Į sueigos pabaigą skautus aplankė kviestieji svečiai rašytojai Stasius Būdavas ir Kazys Zupka, kurie paskaitė vertingų ir savo nuotaikom skautams labai artimų kūrinų. Rengėjams už šią staigmeną ypač dėkingi.

V. N-as

MARIJAMPOLĖ

Daug karinės ir patriotinės dvasios

V. 1. Marijampolės Marijonų gimnazijoje buvo didelis tarp gimnazijinis literatūros ir dainos vakaras, kurio programoje buvo daug karinių temų ir nuotaikų.

L. Anis

ŠAULIŲ MOKSLEIVIŲ STOVYKLA

Šią vasarą Lietuvos Šaulių S-ga Trakų apylinkėse yra numaciusi surengti Lietuvos gimn. šaulių berniukų stovyklą. Stovykloje bus mokoma karinių dalykų ir kit. Stovykla-truks 3 savaites.

Pr.

ĮSTEIGTA KYBARTŲ SKAUČIŲ

VIETININKIJA.

Šiomis dienomis įsteigta nauja Kybartų skaučių vietininkija. Naujos vietininkijos vietininkė, tarybos pirmininkė išakymu, patvirtinta psktn. E. Kvėderaitė.

NAUJI SKAUTŲ VADAI VYR.

VADIJOJE

Skautų brolijos vyr. vadijos Tėvynės tarnybos skyriaus vedėju šiomis dienomis paskirtas sktn. Itn. A. Matonis, skautininkų skyriaus vedėju — sktn. A. Jurgutis, ūkio skyriaus vedėju — psktn. M. Brazauskas.

GREIT BAIGSIS KONKURSAS

Gegužės 25 d. jau reikės baigti išsiųstą rankraščių moksleivių ir studentų konkursui „Kodėl reikia būti civiliu lakūnu“. Bendradarbius prašome nevēluoti. Laimėję paskraidinimus lėktuvais, paskraidomi galės būti kada jiems patogiau.

Su „Kariu“ ir pavasariu

Vyr. sktn. plk. J. Šarauskas

SKAUTAI RUOŠIASI TĖVYNĖS TARNYBAI

pareiškė skautų brolijos vadas vyr. sktn. plk. J. Šarauskas mūsų bendradarbiui

Pavasaris ir artėjanti vasara skautų organizacijoje visuomet sukelia tam tikro gyvumo, todėl kreipėmės į skautų brolijos vadą vyr. sktn. plk. J. Šarauską, prašydami painformuoti mūsų skaitytojus apie skautų brolijos artimiausios ateities darbus.

— Svarbiausia, kas Lietuvos skautams šandie labiausiai rūpi, tai tinkamai pasiruošti Tėvynės tarnybai, — pradėjo brolijos vadas vyr. sktn. plk. J. Šarauskas. — Ši sritis skautams visuomet buvo pirmoji, o dabar — ypatingai. Kiekvienas berniukas, pradėjęs studijuoti skautų patyrimo laipsnių programas, pačiomis pirmomis dienomis turi išsigilinti ir protu ar nuojauta suvokti gilią šio šūkio prasmę: „Pirmoj vietoj Tėvynė, antrojoj — aš pats“. Taigi, bendrieji visos tautos ir valstybės interesai statomi į pirmą vietą, asmeniniai — į antrą.

Nors ruošimasis tarnauti savo Tėvynei sudaro esminę dalį visų skautų organizacijos darbų ir jis planingai buvo vykdomas nuo pirmųjų organizacijos įsikūrimo dienų, praėjusių metų rudenį vyriausioje brolijos vadijoje buvo įsteigtas net specialus Tėvynės tarnybos skyrius. Šio skyriaus tikslas ir yra suintensyvinti skautų paruošimą Tėvynės pavojaus, karo ar kitos negerovės metui. Konkrečiai tariant, šis skyrius rūpinasi skautus paruošti šių sričių tarnyboms; priešlėktuvinei ir priešcheminei apsaugai, ugniagesybai, pirmajai pagalbai, ryšiams, pionierystei ir visuomeninei pagalbai. Tėvynės tarnybos tinklui sudaryti steigiami šie skyriai ir tuntų bei vietininkijų vadijose.

Šiomis dienomis imta organizuoti nauja oro skautų šaka. Šios šakos skautų uždavinys yra lavintis lėktuvų modelių statyboje, mokytis sklandyti, pažinti lėktuvus, o suaugusiems bus stengiamasi sudaryti progos išmokti skraidyti ir tikraisiais lėktuvais.

— Kaip numatoma tvarkyti šios vasaros stovyklavimą?

Skautų gyvenime yra žinomas metų skirstymas į dvi dali: 50 savaitių „laukimo“ ir 2 savaiti stovyk-

PAS KARIUS

L. VAINIKONIS

Zvilga plienas, skamba dainos, —
Aidi per laukus.
Čia mums linksma, kai ateinam, —
Gera pas karius.

Klysta juokas net už mylių
Čia toks nemarus.
Ošia ežeras už girių, —
Mieła pas karius.

Trata šūviai, linksta šakos,
Pamiršti vargus.
Linksmos aidi karių šnekos, —
Linksma pas karius.

lavimo. Žinoma, tą 50 savaitių nesėdi skautai rankų sudėję, bet intensyviai ruošiasi vasarai. Tas pasiruošimas yra teorinis ir praktinis. Jis vykdomas kambariuose, kieme, sode, artimiausioje apylinkėje iškylaujant. Tačiau atėjus vasarai, kelionėms ir stovykloms iškeliaujama toliau, į naujas, istorines ar gamtos atžvilgiu gražesnes vietas. Keliaudami, iškyliudami ir nuolatos rinkdami naujas stovyklavietes, skautai turi progos plačiau ir plačiau pažinti savo Tėvynę. Stovyklose jau tik praktika, kuri įprasta vadinti skautavimu. Tokios stovyklos plačiu mastu bus organizuojamos ir šią vasarą. Krypties ir turinio atžvilgiu šios vasaros stovykloms skiriami du nauji uždaviniai: viena, stovyklavietės bus stengiamasi kiek galima daugiau pasirinkti Vilniaus krašte ar pajūryje ir antra, stovyklautojai turės skirti laiko žemės ūkio darbams pažinti.

Ūkio darbų tikslas dvejopas: auklėjamasis — pamokyti skautus žemės ūkio darbų ir skiepyti fizinio darbo meilę ir praktinis — bent šiek tiek padėti atlikti ūkio darbus tiems ūkininkams, kurie dėl darbininkų stokos vieni nepajėgia laiku darbų užbaigti.

Pajūris yra antroji kryptis, į kurią judės stovyklautojai ir keliautojai. Svarbiausieji pajūrio stovyklautojai, be abejo, bus jūrų skautai. Kaip praėjusią vasarą, taip ir šiemet bus organizuojami buriavimo kursai, kuriuose bus ruošiami jūrų skautų vadai ir buriuotojai. Labai dėkinga vieta Šventosios uostas, nes čia stovinti karo laivo „Prezidentas Smetona“ įgula visuomet noriai padeda buriavimo kursų teorinę ir praktinę programos dalį pakelti į atitinkamą aukštumą.

— Baigdamas noriu ypatingai pažymėti, kad skautams vykdamas savo vasaros darbų programą, didelio palankumo paramos visuomet parodo kariuomenė. Įvairūs jos pareigony, atitinkamų sričių specialistai, prašomi niekuomet neatsisako painstruktuoti skautų darbo. O jei platesniu mastu stovyklaujant skautui trūksta nuosavo inventoriaus, kariuomenės vadovybei pritariant maloniai jo paskolina dalinių vadai. Ši kariuomenės parama visą laiką yra buvusi labai didelė ir, žinoma, žymiai prisidėjusi prie visokiariopo skautų organizacijos lygio pakėlimo. Skautų brolija tą paramą aukštai vertina ir yra labai dėkinga, tikėdamasi, kad kariuomenės paramos ir skautų pastangų vaisiai bus naudingi mūsų Tėvynei.

Skautams noriu palinkėti sveikos, malonios ir naudingos vasaros, — baigė savo pareiškimą skautų brolijos vadas vyr. sktn. plk. J. Šarauskas. A. Žag.

8. PĖST. PULKAS. Gegužės 2 d. vaidėnai minėjo savo vado plk. Butkūno 50 metų amžiaus sukaktį.

Po pamaldų visi likt. puskarininkiai ir civiliniai tarnautojai susirinko puskarininkių ramovėje, kur kapelionas trumpais bruožais supažindino su jubilato biografija. Po to į ramovę buvo pakviestas pulko vadas ir mielam atsiminimui įteikta kukli dovanėlė-adresas, įrištas į odinį viršelį.

Jubilatas, sujaudintas iškilmėmis, nuširdžiai padėkojo ir palinkėjo puskarininkiams ir civ. tarnautojams geros kloties ir laimės, sveikiems ir energingiems sulaukti tokio pat jubiliejaus ir net ilgesnio amžiaus. Pulko vado žodžius palydėjo griausmingas valio.

Vakare įgulos karininkų ramovėje pulko karininkai jubilatui surengė bendrą subuvimą ir įteikė dovanėlę — albumą.

Vrš. L. Griškevičius

KARIŪNŲ CHORAS MOTINOS DIENOS MINĖJIME. Gegužės 5 d. Motinos dienos minėjimą surengė Kunigaikštienės Birutės Karininkų Šeimų Moterų Draugijos centro valdyba. Minėjimas įvyko Karininkų Ramovėje. Motinos dienos proga apie motiną buvo laikyta paskaita ir pagerbta žuvusios motinos. Gausių šeimų motinoms buvo įteiktos gražios dovanos.

Meninę dalį atliko Valst. Operos solistė p. V. Zaunienė, p. O. Matulevičienė ir Karo Mokyklos kariūnų choras. Choras, muziko p. Kl. Griaudzės diriguojamas, padainavo liaudies ir žygio dainų.

— Gegužės 5 d. mokyklos stadione įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Karo Mokyklos ir „MSK“. Rungtynes, nors ir sunkiai, laimėjo Karo Mokykla, nugalėjusi MSK 1:0.

J. N.

9. PĖST. PULKO RYŠININKAI. Gegužės 4 d. ryšių kuopa kariūnų rūmuose surengė vakarą. Įžangoje kuopos vadas pasakė trumpą kalbą Motinos Dienos proga ir ragino karius niekad neužmiršti savo motinų. Toliau j. kar. J. Varnelis padeklamavo eilėraščius „Motinai“ ir „Sūnus ir motina“. 2. kuopos karių stygų orkestras gražiai pagriežė keletą žinomų šokių muzikos kūrinių. Pagaliau buvo puikiai suvaidinta 3 v. komedija „Moterims neišsimeluosi“. Be viso to, vakaro dalyvius dar protarpiais linksmino 9. PP dūdų orkestras, kapelm. M. Kudrevcevo diriguojamas.

Gr. VI. Žukauskas

RAŠYTOJAI SEREDŽIAUS ĮGULOJ. Gegužės 4 d. Seredžiaus įgulos karininkų ramovės patalpose buvo pirmasis literatūros vakaras. Savo kūrinių skaityti buvo pakviesti rašytojai: aviacijos kapel. kun. Stasius Būdas, ats. j. ltn. K. Zupka ir K. Grigaitytė. Vakaras paliko labai pakilios ir giedrios bei karinės nuotaikos. Svečius rašytojus globojo ltn. Žitkus su ponija.

7. P. PULKAS. V. 2. pulko krepšinio rinktinė žaidė su Tauragės valstybine gimnazija. Laimėjo gimnazija 23:15.

K. k. Saulėnas

KĖDAINIŲ ĮGULA. Balandžio 28 d. art. kino salėje, kariams grįžus iš pamaldų, atliekančių įguloje stažą kariūnų-kandi-

datų iniciatyva įvyko paleidžiamiesiems į atsargą kareiviams specialus atsisveikinimo šūpinys. Programą atliko beveik vieni kariūnai-kandidatai, tačiau vietomis jie į programos vykdymą sumaniai įtraukė ir susirinkusius žiūrovus - karius, kas, reikia pripažinti, neblogai pavyko. Programa nors buvo ilgoka, bet nenuobodi: vykusiai improvizuotas kareivio gyvenimas, pradėdant nuo jo atvykimo į dalį naujoku ir baigiant jau išvykstančiu į namus atsarginiu. Karinės dainos, jumoras, linksmi kupletai, deklamacijos patiko visiems, bet ypač tuo liko sužavėti išvykstantieji į namus atsarginiai. Pertraukomis karius linksmino pėst. pulko dūdų orkestras.

St. N-kas

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS KĖDAINIŲ ĮGULOJE. Gegužės 5 d. visos įgulos kariams buvo suruoštas originalus Motinos dienos minėjimas po atviru dangumi — kariūnų pastatų aplinkumoje. Čia, esant palankiam orui, kariai paskubomis pastatė ir „sceną“ iš keliolikos stalų, o žiūrovai ateidami atsinešė su savim „visus patogumus“, k. t., kėdes, suolus ir t.t. Pačioje pradžioje kapel. kun. Gronis tarė kariams kelis pritaikytus žodžius apie motiną ir jos reikšmę paskiro žmogaus bei tautos gyvenime ir tuo pat karius skatino dar daugiau branginti, mylėti savo motinas. Po to, jam pasiūlius, orkestrui griežiant gedulo maršą, visi atsistojimu pagerbė mirusias motinas. Meninė dalis susidėjo iš daugelio motinoms skirtų eilėraščių, beletristikos, muzik. koncertinės dalies, solo dainų ir karių choro. Minėtą programą atliko patys kariai (daugumoje pėst. pulko), pradėdant auklėtiniais ir baigiant liktiniais puskarininkiais. Pabaigoje kariai vėl atsistojimu pagerbė visas Lietuvos motinas, orkestrui griežiant joms skirtą maršą.

St. N-kas

P. L. P. KARO MOKYKLA. Pagal tradiciją Karo Mokykloje kasmet vyksta tarpkuopinės sporto varžybos. Varžybose dalyvauja kadro ir aspirantų kuopos. Laimėjusioms pirmąją ir antrąją vietą kuopoms yra paskirtos pereinamosios dovanos. Taip pat paskirta eilė dovanų ir laimėjusiems pirmąsias vietas įvairiose srityse, sakysim, šaudyme ir kit.

Šiemet tarpkuopinės sporto varžybos įvyks gegužės 24—26 d. d.

Kariūnai ir aspirantai varžybomis smarkiai domisi. Kasdien rytinės mankštos ir fizinio lavinimo pamokų metu parinkti kuopoms atstovauti kandidatai smarkiai treniruojami ir laukia varžybų.

J. N.

DRAGŪNAI. SUNKIŲJŲ KULKOSVAIDŽIŲ ESKADRONAS. Nors pulke ir veikia bendra pulko skaitykla su žaidimo įrankiais, bet SKEsk. vadai, matydami, kad pulko skaityklos pulkui permaža, įsirengė savo eskadrono skaityklą su žaidimo įrankiais. Žaidimo įrankių turime: stalo tenisą, šachmatų 2 komplektus ir šaškių 8 komplektus. Kareiviai, apsidėję mėnesiniu 25 ct mokesčiu, nusipirko radijo aparatą. O kad eskadrono nebūtų permaža laikraščių, tai ir vadų dienraščiai lieka eskadrono skaitykloje.

Eskadrono vado iniciatyva buvo surengtas stalo teniso, šachmatų ir šaškių sporto turnyras. Turnyrą pravedė j. ltn. Jankaitis. Turnyre dalyvavo: stalo teniso 5 sportininkai, šachmatų 15 ir šaškių 35.

Po ilgos, beveik visą mėnesį trukusios, įtemptos kovos laimėtojais išėjo ir dovanas knygomis gavo šie sportininkai: stalo tenise: jaun. kar. Jasaitis; šachmatų: I vietą eil. Mikalojūnas, II — eil. Baitonis ir III — gr. Auželis; šaškių: I vietą j. psk. Bagdonas, II — gr. Auželis, III — jaun. kar. Čyvas.

Žaidimo įrankiai pirkti iš eskadrono karininkų ir puskarininkių paaukotų tam tikslui pinigų.

Balandžio 28 d. buvo paskutiniai su išvykstančiais atsargon kareiviais bendri pietūs. Pietų metu įteiktos laimėtojams dovanos. Eskadrono vadas patarė atsargos kareiviams nebegrižti į kaimo kortavimo „klubus“, bet naudotis kultūringais žaidimais.

Eil. Stasys Šuksteris

6. PĖST. P. K. MARGIO PULKAS. Balandžio 25 d. paleidžiamiesiems į atsargą pulko kariams buvo surengta ekskursija į vietinį Kučinsko-Pabedinskių fabriką. Balandžio 27 d. išleidžiamiesiems buvo surengtas atsisveikinimo vakaras, kurio metu pulko adjutantas perskaitė įsakymą kariuomenei ir pulko vadas pasakė kalbą.

Meninę dalį atliko: pulko orkestras pagriežė lietuvišką popurį „Pavasario balsai“ — Navicko ir maršą „Žygis į Vilnių“ — Jonušo. Orkestrui dirigavo kapelmeisteris Grudziuskas. J. psk. Vičio pritaikytą išleidžiamiesiems 1 veiksmo veikaliuką „Kazemate pasidairius“ ir įscenizuotus eilėraščius: „Plieno draugui“ ir „Žygis į Vilnių“ suvaidino ir sakė 1. Kkp. atsarginiai. Režisavo autorius. Bendras pulko choras, kapelmeisterio Grudziusko vedamas, ir 3. Kp choras, psk. Narbuto vedamas, padainavo daug gražių dainų.

Psk. A. Šukys

UKMERGĖS ĮGULA. Gegužės 2 d. kariai buvo nuvesti į čia vykstančią Naminės degtinės žalai pavaizduoti parodą. Čia jie turėjo progos pamatyti ir įsitikinti kokią nepaprastą žalą sudaro girtavimas.

Mūsų jūreiviai į rikiuotės pratimus

Vėliau kareivinėse vyko literatūros ir meno vakaras. Programą atliko iš Kau-
no atvykę rašytojai, dainininkai bei ar-
tistai. Savo kūrinį skaitė šie rašytojai:
N. Mazalaitė, Krūminas, Brazdžionytė,
J. V. Narbutas ir j. ltn. Rutkauskas. Dai-
navo solistai: Būtėnytė, Ivanauskas ir
Arnastauskienė. Solistams akompanavo
p. Klevickienė. Po to L. Blaivinimo S-gos
teatras suvaidino Petronio 3-jų veiksmų
dramą „Mūsų rykštė“. Režis. Vl. Varnas.
Br. Pagalys

ATSISVEIKINO SU KARIUOMENE LIKT. PSK. A. LAIMUTIS. Gegužės 1 d. atsisveikino su kariuomene P. L. P. Karo Mokyklos likt. psk. Antanas Laimutis.

1930 m. lapkričio 5 d. psk. A. Laimutis, pašauktas atlikti karinės prievolės, atvyko į 2. pėst. D. L. K. Algirdo pulką. Iš čia kitais metais buvo perkeltas į 1. pėst. D. L. K. Gedimino pulką. Atlikęs karinę prievolę, nuo 1932 m. kovo 1 d. paliktas pulke liktiniu puskarininkiu. 1933 m. birželio 1 d. perėjo tarnauti P. L. P. Karo Mokyklon.

Tarnaudamas Karo Mokykloje, ėjo šta-
bo raštininko pareigas. Po kurio laiko
buvo perkeltas į mokymo dalį raštininku
mašininku. Iš prigimties būdamas darbš-
tus, darbo nevengė. Būnant mokymo da-
lyje, ypač žiemą, kai kariūnų ir aspi-
rantų teoretinis mokymas eidavo pilnu
tempu, labai dažnai tekdavo dirbti ilgais
žiemos vakarais. Ir toks intensyvus ke-
lių metų darbas smarkiai pakenkė psk.
Laimučio sveikatai, nors jis, kad ir blo-
gai jausdamasis, nenorėjo savo pamėgto
darbo mesti. Tik gydytojo patarimas
atsigulė į L. Raud. Kryžiaus sanatoriją
A. Panemunėje. Kiek pasigydęs, vėl grį-
žo tarnybon, bet ligos pakirsta sveikata
neleido toliau dirbti.

Kadangi psk. Laimučio susirgimas pri-
pažintas turįs ryšio su karo tarnyba, jam
paskirta pensija ir jis nuo š. m. gegužės
1 d. paleistas visai iš kariuomenės. Psk.
Laimutis buvo apdovanotas D. L. K. Ge-
dimino ordino III laipsnio medaliu.

J. Leonavičius

MATĖME „SŪNŲ PALAIDŪNĄ“. Bal-
landžio 25 d. Pajuosčio igulai Valstybės
Teatro Šiaulių skyrius vaidino „Sūnus
palaidūnas“. Daugiau galimumų minėtą

Atsigaivinimas pratimo pertraukos metu

vaidinimą pamatyti buvo duodama iš-
vykstantiems į atsargą.

Balandžio 27 d. buvo visuotinis Pajuos-
čio igulos likt. puskarininkių ramovės
narių susirinkimas. Į valdybą išrinkti:
vrš. Ambroziejus, psk. Nečionis ir j. psk.
Riaubiškis.

Balandžio 28 d., vrš. Leipaus iniciaty-
va, batalione kariams buvo surengtas
linksmalaikis. Buvo padainuota, pagriež-
ta, pasakyta feljetonų. Programos dides-
nę dalį atliko kariūnai kandidatai.

Psk. A. Ivanauskas

2. INŽINERIJOS BATALIONAS. Bal-
landžio 26 d. b-no aikštėje įvyko draugiš-
kos krepšinio rungtynės tarp karių ir
Linkaičių Š. Aro. B-no ekipą sudarė be-
veik vieni jauni kareiviai, kurie dar ne-
pajėgė atlaikyti stiprokų Aro atakų ir
pralaimėjo 26:14 (8:8).

Balandžio 27 d. geležinkelių kuopos
kariai, baigdami karo tarnybą, Vilniaus
atgavimui paminėti kuopos rajone pa-
sodino Vilniaus atgavimo medį. Medelio
sodinime dalyvavo kuopos ir būrių va-
dai, kadras ir visiatsarginiai. Sodinimą
pradėjo kuopos vadas kpt. Kontromavi-
čius, padėkojęs už tokį gražų reiškinį ka-
ro tarnybai pažymėti.

Ats. j. psk. Ed. Abromavičius

RADVILIŠKIO ĮGULA. Balandžio 27 d.
išvykstantiems į atsargą igulos kariams
buvo suruoštos išleistuvės. Gražų atsi-
sveikinimo žodį pasakė laik. einas igulos
virš-ko pareigas plk. ltn. Baublys. Pavyz-
dingiesiems išvykstantiems dalinių ka-
riams buvo įteiktos dovanos: įrišti „Ka-
rio“ ir „Trimito“ komplektai. Išvykstan-
čiųjų vardu kalbėjo j. psk. Brazdžionis.
Paskui sekė karių įvairenybės: sportas,
dainos, deklamacijos ir monologai. Pa-
baigoj linksmi pasišokta.

Išleistuvės praėjo gan jaukia nuotaika.
Užtraukus „Sudiev, gražioji kareivine“,
jautresniesiems net ir ašaros akyse šū-
žibo.

J. psk. Getautas

2. ULONŲ PULKAS. Balandžio 25 d.
įvyko kalvių mokomosios laidos išleistu-
vės. Pirmuoju baigęs eil. J. Galvanaus-
kas apdovanotas sidabrinu laikrodžiu su
grandinėle, o eil. J. Karkazas, baigęs
antruoju, apdovanotas nikeliniu laikro-
džiu su grandinėle.

Supažindinti arčiau su „Maisto“ fabri-
ko darbais ir įrengimu, balandžio 26 d.
paleidžiamiesiems į atsargą kariams buvo
suruošta ekskursija.

Gegužės 2 d. pulko kariams buvo pa-
demonstruotos dvi filmos: 1. „Lenkijos
užkariavimas“ (miesto „Jūros“ kino salė-
je su 50% kainos nuolaidos) ir antroji
pulko karių salėje „Lietuvos kariuome-
nės žygis į Vilniaus kraštą“. Taip pat
lapkričio 23 ir vasario 16 d. iškilmės.

Ypač didelį entuziazmą sukėlė karių
eilėse savo krašto gamybos filma, nors
techniškai ir neperstipriausia. Ji Vilniaus
žygyje dalyvavusiems kariams buvo įdo-
mi, kad joje galėjo pamatyti ne tik savo
pulką, bet ir patys save. J-gis P-la

**PADĖKOJO DARBŠTIEMS ATSARGI-
NIAMS.** Balandžio 28 d. 2. ulonų pulko
karių salėje švietimo vadovo kapeliono
kun. Tarvydžio ir san. j. psk. K. Aukštuo-
lio iniciatyva buvo suvaidinta kariams
3-jų veiksmų linksmą komedija „Teta iš
Amerikos“. Komediją vaidino pulko ligo-
ninės personalas. Gražiai suvaidino ir
daug gardaus juoko sukėlė san. j. psk.
Aukštuolis, san. j. psk. Bieliūnas ir san.
j. psk. Juodkojis.

Po vaidinimo švietimo vadovas kun.

Tarvydis ir švietimo vadovo padėjėjas
kpt. Milaševičius išvykstantiems į atsar-
gą san. j. psk. Aukštuoliui ir san. j. psk.
Bieliūnui padėjo už trūšą per šį kari-
nės tarnybos laiką.

Tenka pastebėti, kad san. j. psk. Aukš-
tuolis per trumpą tarnybos laiką spėjo
pulko ligojinę suorganizuoti artistų gru-
pę ir suvaidinti keletą gražių veikalų.

N. Miežlaiškis

**2. PĖST. PULKAS — P. L. P. KARO
MOKYKLA 5:4.** Balandžio 27 d. Karo Mo-
kyklos būstinėse susitiko 2. pėst. D. L.
K. Algirdo pulko ir P. L. P. Karo Mokyk-
los stalo tenisininkų ekipos draugiškose
rungtynėse. Laimėjo algirdėnai.

Ir viena ir kita ekipa turi gabių stalo
tenisininkų. Ypač pažymėtinas buvęs Pa-
nevėžio meisteris kar. Sobieskis. Algir-
dėnų geresni buvo j. psk. Maskoliūnas ir
j. kar. Svirskis, tačiau juos kar. Sobies-
kis įveikė gana įtemptose kovose.

H. B.

1. INŽINERIJOS BATALIONAS. Ba-
landžio 16 d. išėjo į atsargą ilgametis
b-no likt. puskarininkis Zalatorius Ka-
zys. Jis b-ne tarnavo nuo 1928 m. gegu-
žės 20 d. Baigęs b-no mokomąją koman-
dą, buvo greit pakeltas į psk. laipsnį ir,
baigęs būtiną tarnybą, liko liktiniu. Il-
giausiai ėjo b-no ūkvaizdžio pareigas.
Kaip darbštus, drausmingas puskarinin-
kis, už nuopelnus tarnyboje apdovanotas
Vytauto Didžiojo ordino III-jo laipsnio
medaliu. Netarnybos metu psk. Zalatorius
buvo draugiškas ir veiklus. Savo suma-
numu ir darbu nemaža prisidėjo prie likt.
puskarininkių ramovės veiklos.

Taip pat į atsargą išėjo likt. san. psk.
Džiautas Kazys. Jis b-ne tarnavo nuo
1935 m. balandžio mėn. Baigęs sanitar.
puskarininkių mokyklą, pakeltas į j. psk.
laipsnį ir 1935 m. lapkričio 5 d. liko lik-
tiniu. Paleidžiant į atsargą pakeltas į pus-
karininkio laipsnį.

Iš b-no išėjo ir likt. j. psk. Skardžius
Vladas. Neseniai buvo baigęs likt. psk.
kandidatavimą ir palikęs liktiniu. Būti-
ną tarnybą buvo atlikęs 1. husarų pulke
ir tenai pamilęs aikliuosius žirgus. J. psk.
Skardžius grįžo vėl į husarų pulką.

Visiems paleidžiamiesiems: psk. Zala-
toriui, psk. Džiautui ir j. psk. Skardžiui
balandžio 20 d. liktinių puskarininkių ra-
movėje suruoštos išleistuvės. Plk. ltn.
Kačionis ir mjr. Aperavičius pasakė atsi-
sveikinimo žodžius. Vrš. Bušmanas likti-
nių vardu įteikė atminimui dovanas: ats.
Zalatoriui apie 30 naujų knygų ir psk.
Džiautui — bloknotą.

Balandžio 21 d. psk. ramovės salėje su-
rengta b-no kareiviams literatūros-muzi-
kos valandėlė. Pradžioje švietimo vado-
vas karininkas ltn. Matonis apibūdino li-
teratūros valandėlių reikšmę karių švie-
timo darbe.

Jauni kareiviai, nors tik keletą savai-
čių kaip atvykę, jau buvo ne tik šios va-
landėlės žiūrovais ir klausytojais, bet ak-
tingais dalyviais, nes visą valandėlės
programą atliko jie patys savo jėgomis.

Jaun. kareivis Marcinkevičius, geras ir
gabus akordeonistas, pagriežė. Jaun. kar.
Mažeika paskaitė: „Pionieriai“, feljetoną
„Pionierių mazgas“, „Žingsniai prie gink-
lo“ ir padeklamavo eilėraščių. Jaun. kar.
Citvaras padainavo kupletą „Ar aš tau,
broli, nesakiau“. Duetas: jaun. kar. Ma-
žeika ir Dzikas padainavo: „Ant marių
krantelio“ ir „Sėdžiu prie stalelio“. Va-
landėlės programą pranešinėjo jaun. kar.
Mažeika.

Karius klausytojus jaunų kareivių šios programos sėkmingas ir sklandus atlikimas labai sudomino ir suteikė pasigėrėjimą.

Psk. Bučys

IŠĖJO Į ATSARGĄ J. PSK. V. STRAZDAS. Gegužės 1 d. išėjo į atsargą 1. husarų pulko K. Etm. Jonušo Radvilos pulko j. psk. Vytautas Strazdas. Kariuomenėje tarnybą pradėjo 1933 m. lapkričio 5 d. 1934 m. spalio 20 d. baigė sanitarijos puskarininkių mokyklą ir buvo paskirtas į 2. p. pulką. Baigęs būtinąją karo tarnybą, kurį laiką tarnavo 7. p. Z. Kun. Butegiščio pulke civ. tarnautoju.

1936 m. spalio 20 d. stėjo tarnauti į 1. husarų pulką liktiniu puskarininkiu. Tarnaudamas pulke dirbo ūkio dalyje prie turto atskaitomybės. J. psk. Vytautas Strazdas būdamas pulke su visą širdimi atsidėjo mokslui ir kiekvieną atliekamą valandėlę jam išnaudojo.

Tarnaudamas pulke, lankė Kauno „Pavasario“ suaugusiųjų gimnaziją. Iš pulko išėjo, kad galėtų skirti daugiau laiko mokslui.

A. G-nius

KARO AVIACIJA. Gegužės 5 d. karo aviacijos puskarininkių šeimų moterų ratelis puskarininkių ramovėje surengė Motinos dienos minėjimą. Minėjimą atidarė ir sveikinimo žodį pasakė ratelio garbės narė ponija Gustaitienė. Į minėjimą atsilankė ir pasakė kalbą karo aviacijos komendantas karo lakūnas plk. ltn. Matuzas. Po to, mokytoją panelė Ruseckaitė skaitė paskaitą. Vėliau sėkė meninė dalis, kurią atliko vaikučiai, moterys ir puskarininkiai.

Vaikučiai suvaidino vaizdelį, pasakė eilėraščių, padainavo solo ir pašoko tautinių šokių. Ratelio 8 narės, tautiškai apsirengusios, pašoko tautinių šokių. Pagerbiant visas motinas, senesnėms motinoms buvo padovanota gėlių.

Psk. Kaunietis

♦ KARIUOMENĖS UGNIAGESIAI

GAISRŲ FRONTE. Balandžio 25 d. Šiaulių apylinkėse užsidegė Malavėnų kaimo ūkininko Petro Kučo daržinė. Spėjamas padegimas. Gaisrą gesino Šiaulių įgulos I ugniagesių komanda (45 ugniagesiai su motosiurbliu) ir Šiaulių miesto savivaldybės komanda (4 ugniagesiai su autosiurbliu). Kariams ugniagesiams vadovavo ltn. Vykintas.

STROPUS KARYS-UGNIAGESYS. Alytaus apskr. policijos Simno nuovados viršininkas, kuris taip pat vadovauja ir Simno ugniagesiams, pranešė Kariuomenės ugniagesių inspekcijai, kad š. m. kovo 18 d. Simno miestelyje įvyko didelis gaisras. Degė malūnas, taigi gaisras buvo ypač sudėtingas ir pavojingas gesinusiems. Kauno įgulos VI ugniagesių komandos psk. **Alfredas Petrulis**, kuris Mergalaukio geležinkelio stotyje supirkinėjo pašarą kariuomenei, iš tolo pastebėjęs gaisrą, pasiskubino į Simną (tarp Mergalaukio ir Simno 3,5 km). Greit atvykęs į gaisrą, psk. A. Petrulis savo dideliu sumanumu daug prisidėjo prie gaisro gesinimo ir padėjo jį likviduoti.

Malonu pažymėti husaro-ugniagesio sumanumus ir norą padėti žmonėms, o ypač kitiems ugniagesiams gaisro metu.

PAKEISTA PAVARDĖ. Kauno įgulos VII. ugniagesių komandos viršininko padėjėjas c. t. Jonas Ramanauskas-pataisė savo pavardę į „Ramonis“.

STIPRINAMOS DRAUGŲ GRETOS. Ats. gr. Antanas Šeputis įstojo skyrinin-

ku į Vainuto šaulių ugniagesių komandą. Ats. eil. Pranas Dikaitis įstojo į Šiluvos šaulių ugniagesių komandą.

VIRŠININKŲ PASIKEITIMAI. Iš Kauno įgulos VIII ugn. k-dos išėjo į atsargą likt. psk. A. Mikoliūnas, kuris išbuvo k-doje kirvininkų skyrininke apie 10 metų. Dabar tarnauja Kauno radijo stotyje.

♦ ŠAULIŲ GYVENIMAS

MOTINOS DIENĄ gegužės 5 d. paminėjo visi šaulių daliniai. Buvo surengta motinai pagerbti paskaitų, referatų, atlikta meninių dalykų. Daugelyje dalinių gausių šeimų ir neturtingos motinos apdovanotos.

ŠAULIŲ SAJUNGOS TEATRAS SUVALKŲ KALVARIJOJE gegužės 5 d., vietos moterų šaulių būrio kviečiamas, vaidino J. Strazdo 5 v. pjesę „Sugrįžo“.

ŠAULIŲ S-GOS ŠTABO KULTŪROS IR ŠVIETIMO SKYRIUS gegužės 5 d. Kaišiadoryse surengė meno vakarą. Dalyvavo Valstybės Teatro solistai Augaitytė-Santvarienė, St. Sodeika, „Živilės“ korp. oktetas, vedamas muz. V. Kuprio-Kuprevičiaus ir kt. Kultūros ir švietimo skyr. v-kas šaulys V. Daugvardas skaitė paskaitą. Vyresniojo amžiaus motinos buvo pakviestos nemokamai į garbės vietas.

AUKA SENELIŲ PRIEGLAUDAI. Radviliškio gel. stoties šaulių kuopos taryba senelių prieglaudai šelpti paskyrė 50 litų.

LENTVARIO GELEŽINKELIŲ STOTY viršininko K. Chorūno iniciatyva įsteigtas geležinkelininkų šaulių būrys. Būrio vadu paskirtas šaulys ltn. Kazys Stankevičius.

KAUNO AUKŠT. TECHNIKOS MOKYKLOS ŠAULIŲ BŪRYS šiomis dienomis persitvarkė į kuopą. Kuopos vadas dim. kpt. P. Šernas, jo padėjėjai ats. kpt. Petraitis ir ats. kpt. J. Gabrys. Būrių vadai ats. ltn. A. Naujokas, ats. j. ltn. L. Baltrūnas ir rėmėjų būrio — A. Norvaiša.

KAUNO INŽINERIJOS ŠAULIŲ BŪRY, be tiesioginės mokymo programos, rengiamos specialybės tobulinimosi paskaitos. Skaito 2. PP karininkai, ats. ltn. Gasperaitis, ats. j. ltn. Dilys, ats. ltn. Bytautas, jūrų ltn. Kuizinas ir kt.

PERSITVARKĖ KAUNO „MAISTO“ ŠAULIŲ KUOPOS VADOVYBĖ. Balandžio 21 d. kuopa išleido ilgametį vadą fabriko dir. š. Šalčių. Naujuoju kuopos vadu paskirtas dir. dr. Gavėnas. Taip pat pertyarkyta kuopos taryba.

SUVALKŲ KALVARIJOJE balandžio 27 d. šauliai surengė koncertą. Dainavo mišrus ir vyrų chorai, vedami šaulio Poniškaičio. Be to, giedojo solistas Šabaniauskas ir triūb. Mickevičius. Akordeonu griežė ir akomponavo L. Rajauskaitė.

PANEVĖŽIO PAŠTININKŲ ŠAULIŲ BŪRYS balandžio 30 d. atliko ekskursiją į vietos mielių fabriką ir alaus daryklą.

KUPIŠKIO ŠAULIŲ BŪRYS įsigijo dūdų orkestrą už 4.500 litų.

LAUKUVOJE gegužės 2 d. šaulių būrio iniciatyva surengtas jaunimo teismas. Jaunimas, kuris yra pasyvus ir neina kartu su organizuotu jaunimu, nubaustas lygtinai vieneriems metams, kad per tą laiką susiprastų.

BŪRIAI PERDUODAMI KITOMS RINKTINĖMS. Visi Vilniaus krašto naujai įsteigti šaulių būriai priklausė tik Vilniaus

rinktinei. Dabar dalis Vilniaus šaulių būrių perduodami Zarasų, Švenčionių, Trakų ir Alytaus rinktinėms. M.

♦ S P O R T A S

KLAIDOS ATITAIŠYMAS. Kario Nr. 18 vienoje sporto korespondencijoje įvyko klaida. Vietoje LGSF Vilniaus pavasario futbolo turnyro nugalėtojas, turi būti LFLS Vilniaus pavasario futbolo turnyro nugalėtojas. Nes finalinėse rungtynėse LFLS nugalėjo LGSF 3:1 (2:1).

BĖGIMĄ PER KAUNO MIESTĄ LAIMĖJO GRANDIS. Gegužės 2 d. buvusiose bėgimo rungtynėse per Kauno miestą nugalėtoju liko Grandis, surinkusi 102 taškus; 2 vietoje liko LGSF su 91 tašku. Individualiai nugalėtojais liko: 1. Vietrinas I (LGSF) atbėgo per 6:29,0 min., 2. Kalpokas (Grandis) per 6:42,4 min., 3. Petrukaitis (LGSF) — 6:50,6 min., 4. Šulcas (Grandis) — 6:54,2 min., 5. Vietrinas II (LGSF) — ir 6. Jurgutis (Grandis). Po rungtynių pirmiems šešiams buvo įteiktos asmeninės dovanos, Grandies ekipai pe-reinamoji dovana ir Babinskui (Grandis), kaip geriausiai pasirodžiusiam iš pirmo karto dalyvaujančių rungtynėse.

Šarvuotinio kpt. Ambraziūno šaržas

CJSO — VILNIUS JSO 2:1. Gegužės 2 d. Kaune viešėjo Vilniaus JSO ir sužaidė trejas draugiškas rungtynes su CJSO. Futbolą laimėjo CJSO 3:0 (2:0). Vyrų tinklinį laimėjo Vilniaus JSO. Ir moterų tinklinį laimėjo CJSO 2:1.

IŠ KAUNO APYGARDOS FUTBOLŲ PIRMENYBIŲ. Gegužės 4 d. buvusiose pirmose Kauno apygardos L klasės futbolo pirmenybių rungtynėse GŠKovas nugalėjo LFLS 3:2 (2:1).

Gegužės 5 d. buvusiose pirmenybių rungtynėse CJSO įveikė LGSF 2:0 (0:0).

TELŠIŲ KREPŠININKAI-KĖS KAUNE. Gegužės 4 ir 5 d. Kaune viešėjo Telšių gimnazijos krepšininkai-kės ir žaidė draugiškas rungtynes su LGSF ir su vyrų ir moterų rinktinėmis. Moterų rungtynėse: LGSF įveikė Telšių gimnazistes 19:6 (6:2), ir kitą dieną moterų rinktinė įveikė telšietes 28:2 (13:0). Vyrų rungtynėse: Kauno vyrų rinktinė įveikė Telšių gimnazistus 42:17 (14:3), ir kitą die-

na Telšių gimnazistai nugalėjo LGSF 27:23 (7:4).

ŠIAULIAI. Balandžio 28 d. Šiauliuose įvyko lengv. atletikos sezono atidarymas. Tą dieną buvo prarastas tradicinis pavasario bėgimas per miestą. Dalyvavo 4 klubai: „Sakalas“, Linkaičių „Aras“, Šiaulių Darbo Rūmai ir vietos LGSF. Ši kartą, kaip buvo laukta, bėgimą per miestą laimėjo Linkaičių „Aras“ su 135 taškais. Antroje vietoje liko „Sakalas“ su 75 taškais. Asmeniškai pirmąją vietą laimėjo Indinauskas („Sakalas“).

Gegužės 2 ir 5 d. d. Šiauliuose įvyko futbolo sezono atidarymas, kuris buvo prarastas tradiciniu pavasario žaibo turnyru. Tame turnyre dalyvavo 9 futbolo komandos. Į finalines rungtynes pateko „Sakalas“ ir „Žinia“.

Gegužės 5 d. buvo prarastos finalinės žaibo turnyro rungtynės tarp „Sakalo“ ir „Žinių“. Šias finalines rungtynes po aštros kovos laimėjo „Žinia“ 2:1 (1:0). Tuo būdu Šiaulių „Žinia“ išėjo pavasario futbolo žaibo turnyro nugalėtojas ir gavo pereinamąją dovaną — taure.

Gegužės 3 ir 4 d. d. įvyko ir krepšinio žaibo turnyras. Ši turnyrą laimėjo „Sakalas“, iškodamas pirmą vietą, ir gavo dovaną.

Vrš. L. Griškevičius

◆ KAS NAUJA LIETUVOJE

NUNCIJUS CENTOZAS ĮTEIKĖ SKIRIAMUOSIUS RAŠTUS Respublikos Prezidentui A. Smetonai balandžio 30 d. Įteikimas buvo iškilmingas. Nuncijų palėdėjo gusarų rinktinė.

VILNIAUS DVASINIAMS REIKALAMS SUTVARKYTI jau daroma konkrečių žygių. Švietimo ministras Vilniaus kūrijos atstovui pateikė atitinkamų nurodymų. Įvairioje spaudoje paskelbta nusistatymų, kad Vilniaus katedra ir Aušros Vartai, kaip visos Lietuvos šventovės, būtų visada ir visiems prieinama ir mažumos nemėgintų ten primesti savų reikalavimų.

PREMIJOS MEDELIO SODINTOJAMS. Šiomet, ypatingai susirūpinus medelių sodinimu, daug kur paskiria premijų už gražiai papuoštas sodybas ar už nenaudojamų plotų apsodinimą. Gyventojai, pastebėję medelių naikintojus, raginami pranešti apie tai policijai, girininkui arba seniūnui.

VILNIEČIŲ MOKSLEIVIŲ ATOSTOGOS. Vilniuje yra daug benamių moksleivių, atbėgusių iš Rusijos valdomųjų sričių, kurie vasaros atostogų mielai važiuotų į kaimus. Todėl atitinkamos organizacijos paragina, kas gali, priimti benamius moksleivius.

— PIRMIEJI DARBININKAI Į ESTIJĄ. Gegužės 4 d. iš Vilniaus į Estiją išvyko pirmasis lenkų darbininkų transportas — apie 600 žmonių. Netrukus bus išvežti ir kiti transportai.

VILNIUJE ORGANIZUOJAMAS EKSKURSIJŲ CENTRAS. Kadangi gaustios ekskursijos jau greitai užplūs Vilnių, tai susirūpinta padidinti ekskursantų globą ir organizuojamas ekskursijų centras, į kurį įtraukiama Turizmo D-ja, Kelionių Biuras, Keliavimo Sąjunga, Vilniaus Geležinis Fondas ir šauliai.

CEMENTO FABRIKUI STATYTI SKIRSNEMUNĖJE statybos medžiaga jau gabenama. Iki rudens statybą tikima

baigti ir pradėti montuoti mašinas. Fabrikas per metus galės pagaminti 60.000 tonų cemento.

PRADĖTA PARDAVINĖTI VILNIAUS PAŠTO ŽENKLAI. Jie išleisti Vilniaus grįžimui paminėti.

ŠIAULIUOSE STEIGIAMAS FANIEROS FABRIKAS, kurs turės pavaduoti buvusį vienintelį mūsų fanieros fabriką Klaipėdoje. Apskaičiuojama, kad per metus jis galės apdirbti apie 12.000 ktm. juodalksnių bei beržinių rąstų.

STUDENTAI DIRBS DARBO STOVYKLOSE. Aukštųjų mokyklų jaunuomenė šimet ypatingai susirūpino suorganizuoti atskirą studentų ir abiturientų darbo stovyklą tiesti plentą iš Varėnos į Valkininkus.

AERO KLUBAS RUOŠ MOKYTOJUS instruktuoti ir vadovauti aviomodelizmo ir aviacijos judėjimui jaunuomenėje ir moksleivijoje.

Į VALSČIŲ TARYBAS IŠRINKTA 2.545 seniūnijų atstovai. Jų daugiausia — ūkininkai. Vilniaus srityje, kol nesutvarkyti pilietybės reikalai, rinkimai dar nevykdomi. Iš visų šių atstovų išrinkta 290 atstovų į apskričių tarybas.

ŽYDŲ BUV. KARIŲ SUVAŽIAVIMAS VILNIUJE buvo gegužės 4—5 dienomis. Į jį iš visos Lietuvos susirinko apie 500 žmonių. Suvažiavimo dalyviai prie Dr. Basanavičiaus kapo pagerbė kovotojus už Lietuvos laisvę. Posėdžiuose apsvarstė sąjungos reikalus ir išrinko naują centro valdybą: ats. ltn. Goldbergą, ats. kpt. Brekšteiną, Bramsoną, Šapirą, Livšicą, Subockį, Padisoną ir Zilberkveitą. Pasveikino Respublikos Prezidentą, ministrą pirmininką, krašto apsaugos ir vidaus reikalų ministrus bei kariuomenės vadą. Kino „Milda“ salėje buvo iškilminga akademija, į kurią atsilankė visi aukštieji Vilniaus pareigūnai. Ta pačia proga buvo įsteigtas buv. karių žydų Vilniaus skyrius. Suvažiavimo dalyviai pasirodė ir gražioje rikiuotėje, dalyvaudami Gedimino kalno vėliavos nuleidimo iškilnėse.

◆ REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Antanui Zdanavičiui Šeduvoje. Norint pakeisti adresą, reikia nurodyti senąjį ir naująjį adresą. Dabar nenurodai buvusio senojo adreso ir, be to, naujasis netiksliai užrašytas, tad negalime pakeisti. Laukiame tikslaus adreso.

Psk. Jablonskiui. Pranai Abraičiui „Kari“ galėsime pasiųsti tik nuo 9 nr. Be to, nurodykite Prano Norkaus adresą, nes prisiųstame sąraše jo antraštas nenurodytas. Pagal prisiųstus sąrašus yra viso 14 asmenų.

Psk. M. Antaniškiui. Galvosūkį Nr. 14 nevisai teisingai išsprendėte. Buvo neteisingas paskutinis žodis.

J. kar. A. Žukui. Prašom nurodyti į kokią dalį Tamstai siuntinėjamas „Karys“. Be senojo adreso negalime pakeisti.

1. HUSARŲ PULKUI REIKALINGI:

1) 2 raštininkai-mašininkai, jaun. puskarininkiai arba civil. tarn. V ktg., gerai moką rašyti mašinėle.

2) 1 sanit. jaun. puskarininkis. Puskarininkiais gali būti priimami, išbuvę atsargoje neilgiau dviejų metų.

Prašymus siųsti iki š. m. gegužės 15 d.

◆ ŠACHMATAI

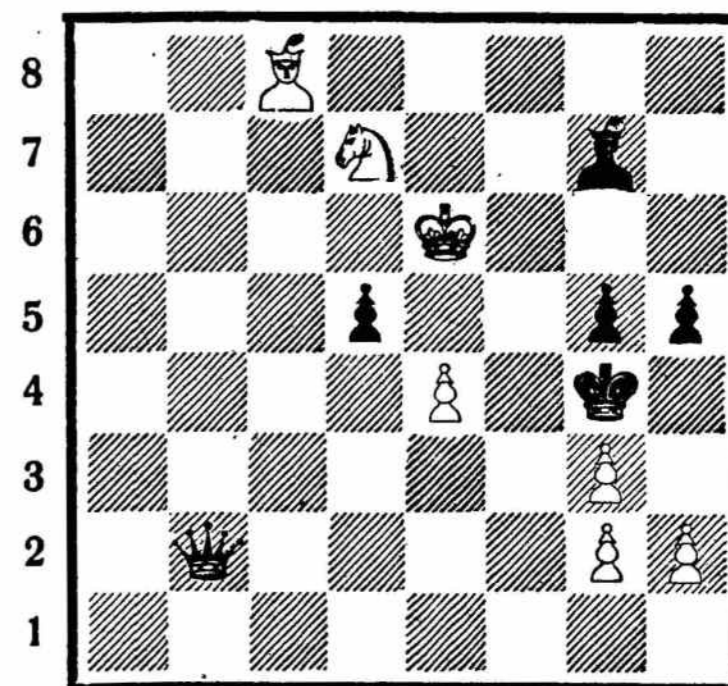
LIETUVA — ESTIJA 7:9.

Balandžio 27 ir 28 d. įvyko tarpvalstybinės šachmatų rungtynės Lietuva — Estija, kurias laimėjo Estija 9:7.

Pirmoj lentoj Mikėnas du kartu remizavo su Keresu. Antroj lentoj Vaitonis prieš Friedemaną sulošė 1:1. Trečioj lentoj Vistaneckis prieš Tūrną laimėjo 1½:½. Ketvirtoj lentoj Arlauskas prieš Lachtą pirmą partiją pralaimėjo, antrą sulošė lygiomis. Penktaj lentoj Tautvaišas — Jögi 1:1. Šeštoj lentoj Abramavičius — Robertas Prunnas 0:2. Septimaj lentoj Disleris prieš Richardą Prunną laimėjo 1½:½ ir aštuntoj lentoj Žukauskas — Bliumenovas ½:1½.

UŽDAVINYS Nr. 21

K. Grincevičius — Vytėnai

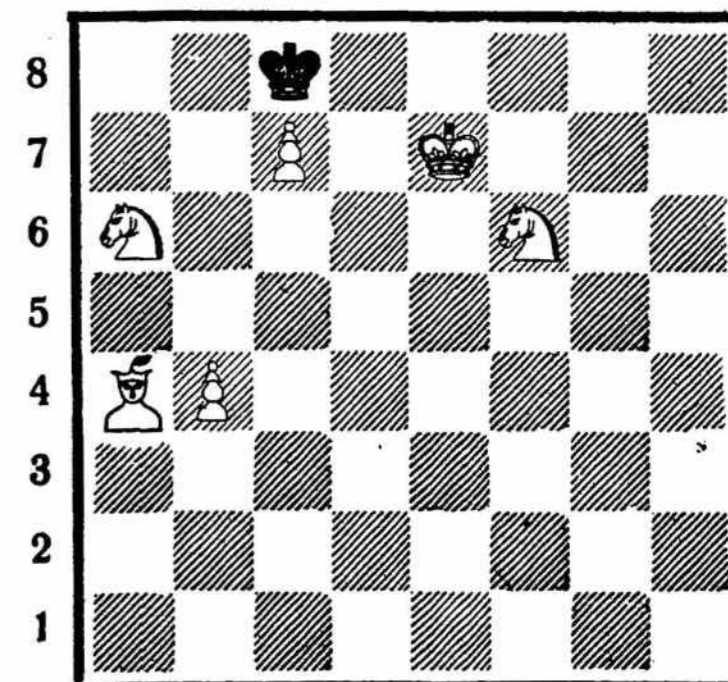

a b c d e f g h

Matas dviem ėjimais

UŽDAVINYS Nr. 22

K. Grincevičius — Vytėnai

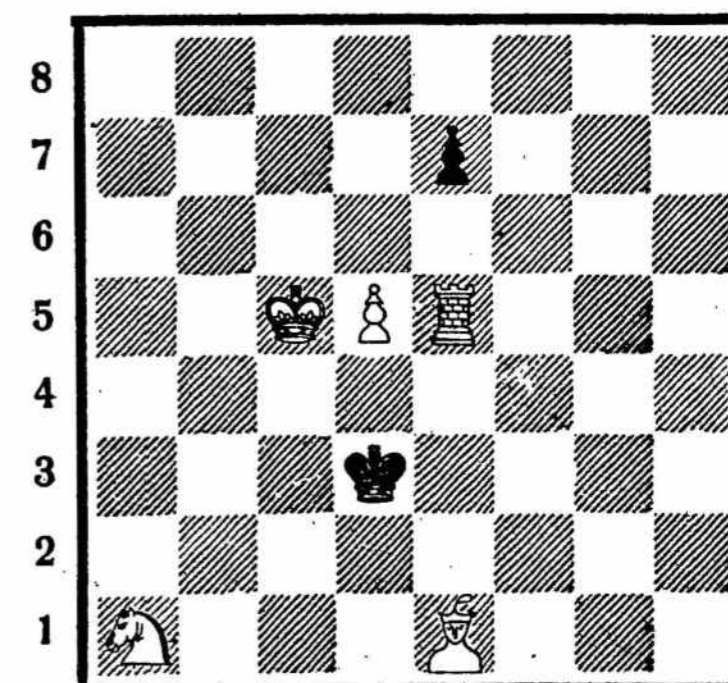

a b c d e f g h

Matas trimis ėjimais

UŽDAVINYS Nr. 23

K. Grincevičius — Vytėnai

a b c d e f g h

Matas penkiais ėjimais

Eilinis Tuputis buvo žemo ūgio ir iš viso nepretendavo į pasaulinio imtynininko titulą. Tiesa, nosį jis turėjo nemažą, bet argi tai duoda pakankamą pagrindą kilnoti centnerinius sunkumus?

Augo jis, kaip ir daugumas žmonių, aiškioje mamos kaimynystėje; valgė, dirbo ir svajojo apie ramų, kuklų ir truputiuką saulėtą gyvenimą. Neieškojo priekabių ir nei nuo Anupro, nei nuo Motiejaus nebandė pavilioti gražesniąją Marytę ar Agutę.

Kai vieną kartą du kaimynai kauštelėjo ir susikivirčiję siekė vienas kitam žandus „palyginti“, Tuputis atsisėdo kamputyje ir ramiai sekė dviejų priešų kautynes. Aišku, jis būtų pasakęs: „Mieli kaimynai, aš neutralus. Prašau gerbti mano neutralumą“, bet nepasakė, nes tokio termino nežinojo. Jis tik sumurmėjo: „Tegu sau žinos...“ ir ramus sėdėjo kamputyje. Ir tada pirmą kartą gyvenime buvo pažeistas tradicinis Tupučio neutralumas. Viena iš besikaujančiųjų paleista tuščia bonka nepataikė į taikinį, bet į Tupučio kaktą...

Bebūnant kariuomenėje, atėjo neramūs laikai. Kažkur veikė patruliai, kažkur skendo laivai ir, kaip pašauti žvirbliai, krito lėktuvai. Susidėjęs koją ant kojos, Tuputis skaitė šiokeles ir tokias žinias, klausė radijo pranešimų, o paklaustas — kas laimės? — atsakydavo: „Pagyvensim — pamatysim“. Jeigu klausėjas abejodavo Tupučio neutralumu ir, norėdamas sužinoti, kur krypsta jo simpatijos, klausdavo: „Kažin kieno kariuomenė geresnė — vokiečių ar sąjungininkų?“ — tai Tu-

putis atsakydavo beveik visai diplomatiškai: „Nežinau — nemačiau“.

Taip ir ridenos dienos, kol antrą kartą buvo sulaužytas griežtas Tupučio neutralumas.

Tam pačiam skyriuje buvo du aistringi sportininkai: Gervė ir Gužutis. Vienas turėjo ilgas kojas, antras irgi ne trumpesnes; vienas mėgo šokti į toli, antras irgi neužsileido.

Kai pavasaris išdžiovino rajoną ir su trusikais nebūtina buvo labai drebėti, tarp abiejų aistringųjų sportininkų užvirė tikros grumtynės. Šoka ir šoka, o Tu-

Jūreivis grįžta į laivą

putis žiūri iš šalies, kraipo galvą ir truputį šypsosi. Šypsosi ir mato, kad vieną dieną Gervė truputį toliau nušoka, o kitą

dieną — Gužutis. „Gervė, Gužutis, Gervė, Gužutis...“ balansuoja Tuputis ir stebisi.

Ir pasitaikė, kad vieną dieną Gervė „užfundijo“ Tupučiu papirosą. Ir vėl pasitaikė, kad tą dieną abu varžovai nušoko vienodai toli.

— Aš toliau! — rėkia Gervė.

— Nieką panašaus. Aš toliau! — nenusileidžia Gužutis.

— Tuputis pasakys. — Nusprendžia Gervė.

Užsimaskavo nuo lėktuvo

Tuputis žiūri į smilkstantį papirosą, truputį šypsosi ir sako:

— Gervė toliau...

Tokį reiškinį reiktų, tur būt, vadinti palankiu neutralumu, bet jis labai nepatiko Gužučiu.

— Tai toks tavo neutralumas! — Suriko Gužutis ir sugriebęs Tuputį „išrietė šunį“... **Anis**

IŠLAIKĖ ZODĮ

— Prieš mėnesį tau paskolinau du litu ir sakei, kad trumpam laikui.

— Teisybė, aš juos išleidau per kelias minutes. **(pk)**

„O KAIP ANAM BUVO“

Eilinis Kupė, prisiartinęs prie jauno kareivio Pumpučio, kuris valgė iš namų atvežtos dešros gabalą, sako:

— Duok man šią dešrą, nes bus kaip ir anam, kad buvo.

Persigandęs j. kar. Pumputis kištelėjo Kupei šitą dešrigalį ir užklausė Kupės:

— O kaip anam buvo?

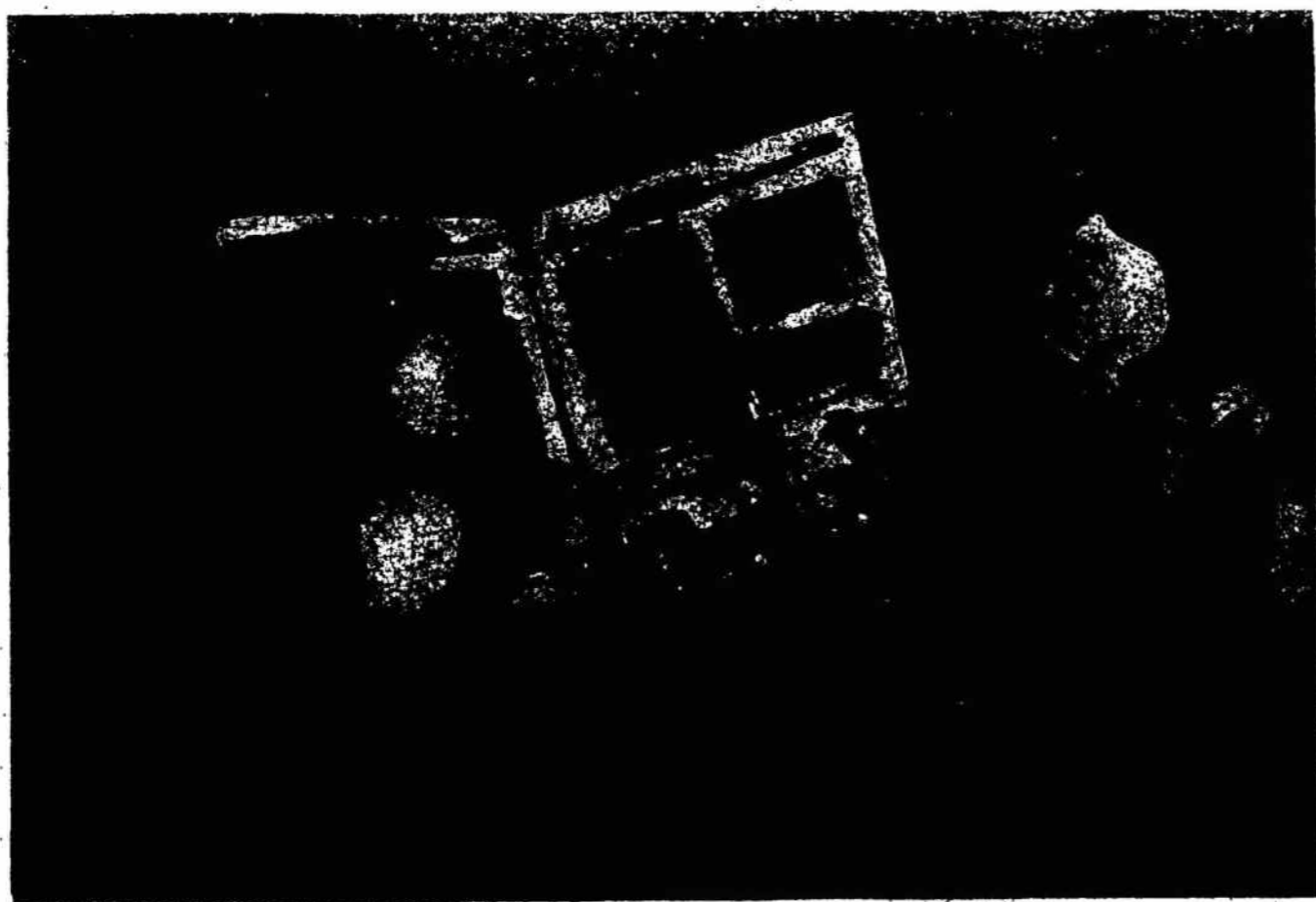
— Jis irgi man savo dešrą atidavė... **(pk)**

KURIS IŠ JŲ DIDESNIS

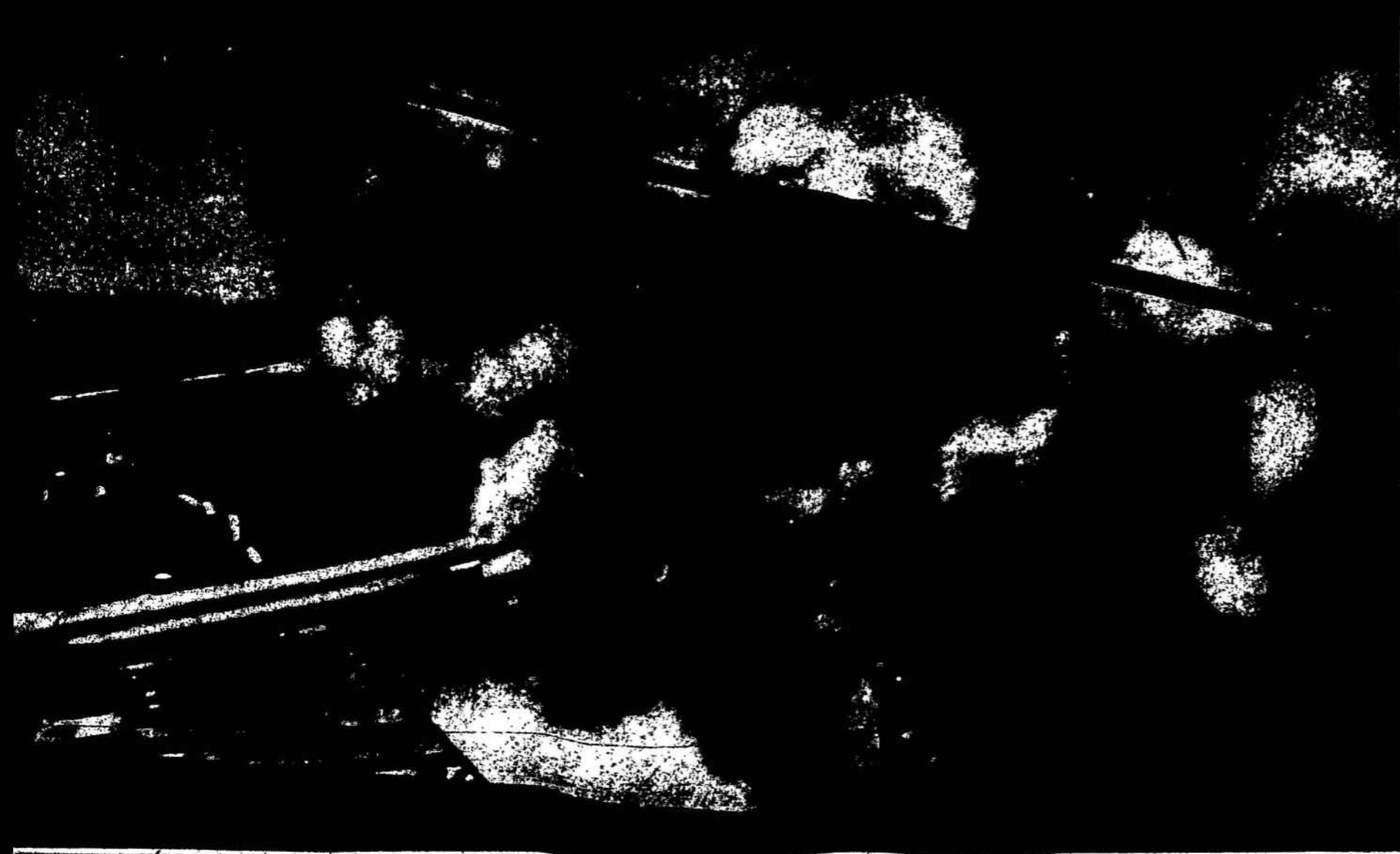
Kariai Mongirdas ir Karosas ginčijasi, kurioje kuopoje randas ilgesnis vyras.

— Mongirdas: — Pas mus randas toks vyras, kuris be jokių kliūčių užsidega papirosą nuo gatvės žibinto.

— Karosas: — Tai dar nieko, bet pas mus randas toks ilgas, kad net turi pasiilenkti, kad pasiimtų degtukus iš kišenės. **M. M.**

— Stai ko mūsų vaikas kariuomenėje išmoko

• KARINĖS ŽINIOS

NAUJI PĖSTININKŲ MINOSVAIDŽIAI AMERIKIEČIŲ APGINKLAVIME. Po ilgų bandymų amerikiečių kariuomenėje priimti dviejų tipų minosvaidžiai: batalionui — 81 mm kalibro minosvaidis, kuopai — 60 mm kalibro. 81 mm minosvaidžio su trikoju ir pamato plokštelėmis svoris 62 kg; jo priedų svoris — 29 kg ir atsarginės municijos svoris — 70 kg. Maksimalinis tolnašumas 2.900 m, minimalinis — 90 m. Minosvaidį aptarnauja puskarininkis ir 6 eiliniai, kurių vienas yra stebėtojas. Keičiant pabūklo poziciją, minosvaidis, jo priedai ir atsarginė municija paskirstoma tarnybos nariams.

60 mm minosvaidis sveria 17,9 kg, priedai — 17 kg ir šovinių atsarga — 42 kg. Maksimalinis tolnašumas — 1.750 m, minimalinis — 65 m. Vertikalinio sklaidumo maksimumas 4,2%, minimumas — 1,1%. Minosvaidžio tarnybą sudaro puskarininkis ir 4 eiliniai.

NAUJAS AMERIKIEČIŲ BOMBONEŠIS. Neseniai išbandytas naujas amerikiečių bombonešis, kurio greitis 4500 km veikimo spinduliu prašoka 480 km/val. Bombonešis gali pakelti 4 to bombų. Turi keturius 18 cilindrių „Pratt Witnej“ motorus, po 1.200 HP kiekvieną. Sparnų ilgis 33 m, tarnyba 6—9 asmenis.

JAV STIPRINA JŪRŲ JĖGAS. Vokiečių spaudos žiniomis, Jungtinių Amerikos Valstybių parlamento jūrų komisija yra nutarusi realizuoti dalį laivyno papildymo programos: per sekančius 6 mėnesius numatyta pastatyti 77 karo laivus ir apie tiek pat pagalbinių karo laivų už 1,3 milijardą dolerių. Dviejų metų laikotarpyje pastatysią 21 karo laivą ir 22 pagalbinius laivus, jūrų aviaciją padidinsią 1.011 lėktuvų. Tuo būdu Jungtinių Amerikos Valstybių jūrų jėgos artimiausiu laiku turėsiančios 4.500 lėktuvų. Jūrų aviacijos papildymui išeisią 655 milijonai dolerių.

OLANDIJOS PĖSTININKŲ PATRANKA. Karinė Olandijos spauda rašo apie naują dvivamzdę pėstininkų patranką: 47 mm vamzdis skiriamas prieštankinei

Salvė iš karo laivo pabūklų. — Povandeninio laivo vadas prie periskopo lemiančiam akimirksnyje torpeduojant priešo laivą. — Hidroplanas išgelbsti jūroje plūduriavusią žuvusio lėktuvo įgulą. — Britų šarvuotosios jėgos

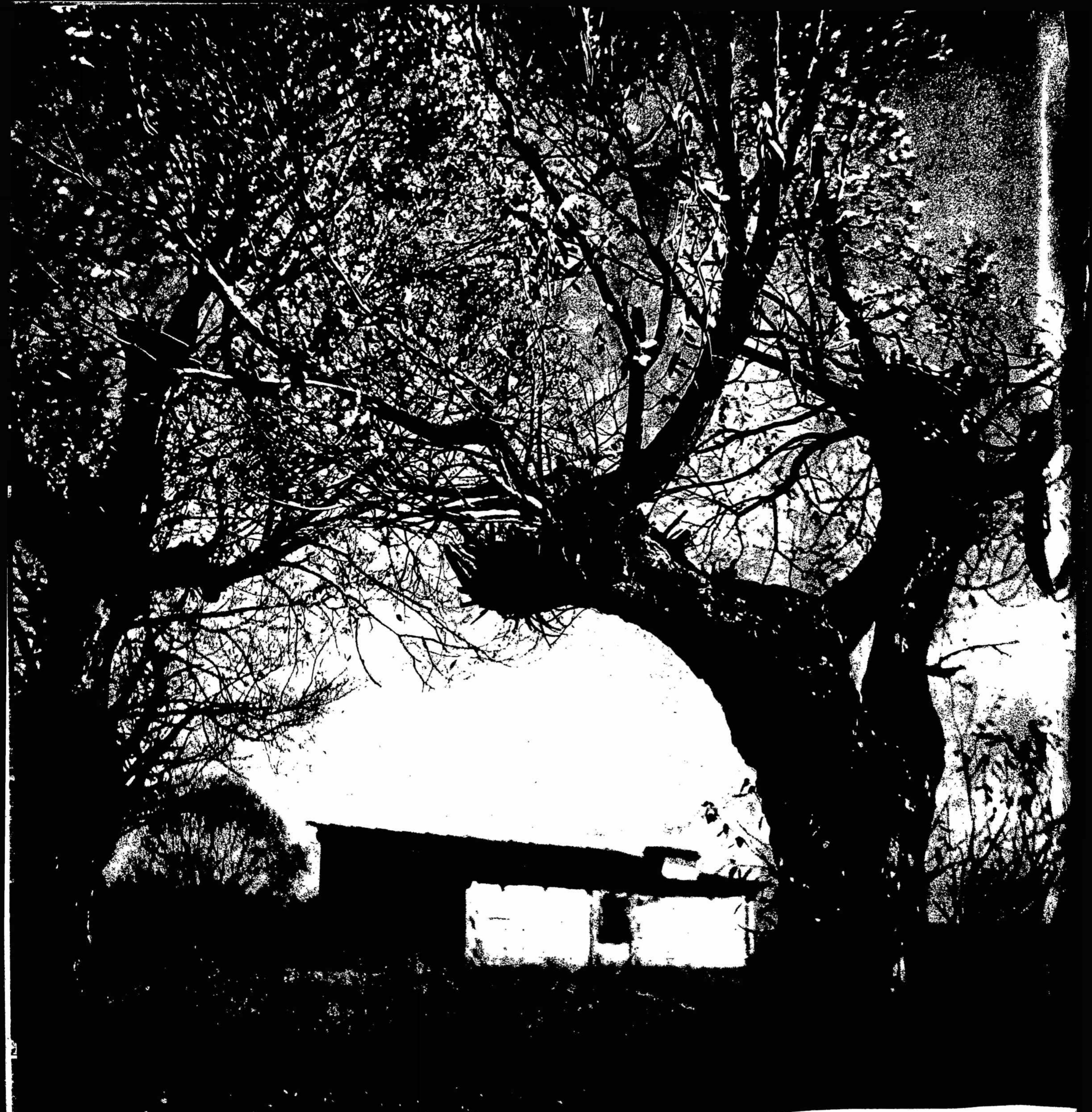
apsaugai, o 75 mm haubicos vamzdis — pėstininkų tikslams. Bendras patrankos ilgumas — 3,21 m, platumas — 1 m, aukštumas kovos parengtyje — 0,6 m. Tarnyba 7 kareiviai. Prieššarvinio sviedinio svoris — 2,11 kg, brizantinio — 3,01 kg. Prieššarvinė granata 500 m atstume pramuša 30 mm storumo šarvus. Patranka pervežama didesniuose atstumuose automašinos, artimuose — tarnybos jėgomis.

NAUJA PAKRANČIŲ - APSAUGOS PATRANKA ŠVEDIJOJE. Švedijos pakrančių apsaugai neseniai įvestos Boforso sistemos (L150) 105 mm patrankos, kurių granatos svoris 16 kg, pradžios greitis — 830 m/sek. ir didžiausias tolnašumas — 20.000 m. Lafetas aprūpintas plieniniu šarvu. Horizontalinis apšaudymo laukas 60°. Kovos parengtyje patranka sveria 4.500 kg.

NORVEGIJOS KALNŲ ARTILERIJA. Kalnuotoje ir uolotoje Norvegijoje kautynėms didelės reikšmės turi kalnų artilerija. Vokiečių karinės spaudos žiniomis, norvegų kariuomenėje esą 7 kalnų artilerijos baterijos, sudarančias 3 divizionus. Jie apginkluoti Kongsbergo sistemos 75 mm (M39) kalnų patrankomis, kurios techniniu atžvilgiu laikomos labai moderniomis. Ypačiai greitai užtaisomos ir ištaisomos. Atatrunkos metu vamzdžio atošliauža nuo 500 iki 900 mm. Pamato konstrukcija leidžia vertikalinį šaudymą nuo -5° iki $+48^{\circ}$ ir horizontalinį -60° ribose. Šoviniai yra penkiariopo užtaiso. Didžiojo užtaiso šovinių pradžios greitis 400 m/sek, tolnašumas 8.800 m, granatos svoris — 6,5 kg. Kovos parengty patranka sveria 635 kg. Galima išnarstyti į 7 tarnybos panešamas dalis. Transportuoti galima ir arkliais: be municijos vežimo patranką gali pavežti 1, o drauge su vežimu — 3 arkliai. Plieniniai ratlankiai aptraukti siaurais gumos lankais. Tarnybos apsaugai patranka pridengta aukštu plieno šarvu.

JAV KARO LAIVYNO MANEVRAI. Vokiečių spaudos žiniomis, š. m. balandžio mėnesį Jungtinių Amerikos Valstijų Ramiojo vandenyno 130 karo laivų iš San-Pedro išvyko į Havajų salų rajoną šešių savaičių manevrams. Be šių, manevruose dar dalyvauja Havajų salose nuolatos stovį karo laivai ir 350 lėktuvų. Tai sudaro apie 45.000 kareivių.

**Lietuvos karluomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Laidžia

Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. Simas Urbonas

Prenumerata: puskarininkams,
kareiviams ir moksliviams metams —
5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt.
Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn.
— 4 lt., 3 mėn. — 2 lt., Užsienyje be
Latvijos ir Estijos, dvigubai
Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Viršelyje: 1 psl. — *Vyt. Maželio nuotr.*
Šiame psl. — Seni gluosniai, *ltm. Vasiliausko nuotrauka.* Ši nuotrauka sausio mėn. Vokietijoje firmos „Franke ir Heidecke“ surengtame foto konkurse laimėjo VI vietą. Konkurse dalyvavo įvairių pasaulio tautų foto mėgėjai, pateikę per 30.000 darbų. Mūsų foto mėgėjai laimėjo iš eilės tris vietas: V vietą — inž. Daugėla, VI — *ltm. Vasiliauskas* ir VII — Augustinas.

Nr. 19 (1099). 1940. V. 9

Kaina 30 ct.